

De wederzijdse
onderwijsparticipatie van
leerlingen/studenten in
Nederland en Vlaanderen

Schooljaar 2000-2001

Augustus 2002

INHOUDSOPGAVE

AFKORTINGEN	2
A. SITUERING	3
B. WERKWIJZE IN NEDERLAND	4
C. WERKWIJZE IN VLAANDEREN	6
D. RESULTATEN IN NEDERLAND	8
E. RESULTATEN IN VLAANDEREN	10
F. HET HOGESCHOLENONDERWIJS IN DE KIJKER	14
F.1. Nederland	14
F.2. Vlaanderen	17
G. HET UNIVERSITAIR ONDERWIJS IN DE KIJKER	21
G.1. Nederland	21
G.2. Vlaanderen	22
H. GEGEVENS VAN HET ONDERWIJS VOOR SOCIALE PROMOTIE.....	27
I. GEGEVENS OVER DE OPEN UNIVERSITEIT.....	27
J. VERGELIJKING VAN DE WEDERZIJDSE ONDERWIJSPARTICIPATIE	29
K. EVOLUTIE VAN DE WEDERZIJDSE ONDERWIJSPARTICIPATIE	31
I.1. Nederland	31
I.2. Vlaanderen	31
L. BIJLAGE 1: Detailgegevens hoger onderwijs – Academiejaar 2000-2001	37
M. BIJLAGE 2: De geografische spreiding van de wederzijdse onderwijs- participatie – Schooljaar 2000-2001	50
N. BIJLAGE 3: Overzichtstabellen schooljaar 1998-1999 - Exclusief de gegevens van het onderwijs voor sociale promotie	55
O. LIJST DER TABELLEN.....	59

AFKORTINGEN

AVO	Algemeen vormend onderwijs
DKO	Deeltijds kunstonderwijs
HAVO	Hoger algemeen vormend onderwijs
HBO	Hoger Beroepsonderwijs
MAVO	Middelbaar algemeen vormend onderwijs
MBO	Middelbaar beroepsonderwijs
OC&W	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (Nederland)
OSP	Onderwijs voor sociale promotie
OU	Open Universiteit
VBO	Vorbereidend beroepsonderwijs
VWO	Vorbereidend wetenschappelijk onderzoek
WO	Wetenschappelijk Onderwijs

OND	Onderwijs
LAN	Landbouw
TEC	Techniek
GEZ	Gezondheid
ECO	Economie
G&M	Gedrag en Maatschappij
T&C	Taal en Cultuur

LEI	Universiteit Leiden
RUG	Rijksuniversiteit Groningen
UU	Universiteit Utrecht
EUR	Erasmus Universiteit Rotterdam
TUD	Technische Universiteit Delft
TUE	Technische Universiteit Eindhoven
UT	Universiteit Twente
UM	Universiteit Maastricht
UVA	Universiteit van Amsterdam
VUA	Vrije Universiteit Amsterdam
KUN	Katholieke Universiteit Nijmegen
KUB	Katholieke Universiteit Brabant
LUW	Landbouwuniversiteit Wageningen

KUB	Katholieke Universiteit Brussel
KUL	Katholieke Universiteit Leuven
LUC	Limburgs Universitair Centrum
UG	Universiteit Gent
VUB	Vrije Universiteit Brussel
UA	Universiteit Antwerpen
FPG	Universitaire Protestantse Theologische Faculteit
ITG	Instituut voor Tropische Geneeskunde

(1) De confederale Universiteit Antwerpen werd opgericht bij decreet van 22 december 1995 en omvat het Universitair Centrum Antwerpen, de Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius Antwerpen en de Universitaire Instelling Antwerpen.

DE WEDERZIJDSE ONDERWIJSPARTICIPATIE VAN LEERLINGEN/STUDENTEN IN NEDERLAND EN VLAANDEREN 2000-2001

A. SITUERING

Op 17 januari 1995 kwam het “Verdrag inzake de samenwerking op het gebied van cultuur, onderwijs, wetenschappen en welzijn tussen de Vlaamse Gemeenschap in het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden” tot stand. Op ambtelijk niveau wordt uitvoering gegeven aan dit verdrag door een reeks actieprogramma’s voor het Gehele Europese Nederlandse Taalgebied (GENT). Voor een aantal actiepunten, o.a. inzake onderwijsmobiliteit, is een goede wederzijdse informatieverstrekking dan ook een noodzaak. In het GENT-5 akkoord van 7 februari 2000 werd in het kader van de mobiliteit van studenten en leerlingen nogmaals verwezen naar het belang van de gezamenlijke tellingen van Vlaanderen en Nederland.

Sinds het schooljaar 1995-1996 wordt zowel in Nederland als in Vlaanderen een speciale ‘grensverkeertelling’ georganiseerd waarbij de wederzijdse onderwijs-mobiliteit in kaart wordt gebracht. De cijfers voor de schooljaren 1995-1996, 1996-1997 en 1998-1999 werden telkens besproken in de brochure “De wederzijdse onderwijsparticipatie van leerlingen/studenten in Nederland en Vlaanderen”. De voorliggende brochure, die de mobiliteit in het schooljaar 2000-2001 in kaart brengt, is de vierde publicatie in deze reeks.

Aan Nederlandse kant werd de telling, net als in het verleden, uitgevoerd door de OC&W-uitvoeringsorganisatie CFI. Langs Vlaamse zijde werd de telling georganiseerd door de verschillende onderwijsadministraties, met coördinatie door de afdeling Begroting en Gegevensbeheer.

Om de leesbaarheid van de brochure te verhogen wordt de term ‘leerlingen’ ook gebruikt wanneer de gegevens zowel betrekking hebben op basis- of secundair onderwijs als op hoger onderwijs. Wanneer de data uitsluitend betrekking hebben op hogescholen-onderwijs/hoger beroepsonderwijs of universitair onderwijs/wetenschappelijk onderwijs wordt de term ‘studenten’ gebruikt.

Doorheen de tekst worden consequent volgende begrippen gehanteerd:

- totale (wederzijdse) onderwijsparticipatie: alle Vlamingen of Nederlanders die deelnemen aan het onderwijs van het buurland, ongeacht het land waar ze wonen.
- grensverkeer (of grensoverschrijdende onderwijsmobiliteit): enkel de Vlamingen of Nederlanders die effectief de grens oversteken om in het buurland deel te nemen aan het onderwijs.

Eind 2001 is er een onderzoek gestart omtrent de aanwezigheid van buitenlandse studenten in de Nederlandse hogescholen. Op 27 februari 2002 werd het officieel rapport over mogelijke onregelmatigheden met de bekostiging van buitenlandse studenten bij zes HBO-instelling uitgebracht door de accountantsdienst van het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen. Hieruit blijkt dat vanaf het academiejaar 1998-1999 tot en met het academiejaar 2001-2002 grote aantallen Vlaamse studenten naast hun voltijdse

opleiding in de Vlaamse hogescholen eveneens werden ingeschreven in de Nederlandse HBO-instellingen. Voor het academiejaar 2000-2001 gaat dit over 1.671 studenten. Uitgezonderd de studenten die het vierde jaar HBO volgden bij de Hogeschool Brabant en eenmaal effectief ook naar Nederland zijn gaan, hebben de andere Vlaamse studenten nooit in Nederland les gevolgd. Vandaar dat met de nodige omzichtigheid de stijging van de Nederlandse studenten in het HBO-onderwijs moet bekeken worden. Het onderzoek in Nederland is nog niet volledig afgerond, zodat de cijfers niet gecorrigeerd werden.

B. WERKWIJZE IN NEDERLAND

B1. Vraagstelling.

Het onderzoek is in het basis-, speciaal en voortgezet onderwijs uitgevoerd bij alle instellingen in de grensstreek, dat wil zeggen binnen 30 km van de Belgische grens. In de provincie Zeeland zijn de instellingen ten zuiden van de Oosterschelde bevestigd. Bij de instellingen buiten de grensstreek is er een steekproef genomen. In het hoger onderwijs zijn evenwel alle instellingen die onder de verantwoordelijkheid vallen van het ministerie van OCenW bevestigd.

Aan alle aangeschreven instellingen is gevraagd naar het aantal leerlingen met Belgische nationaliteit, gesplitst naar 'woonachtig in Nederland of België'. Bij de universiteiten en hogescholen is bovendien gevraagd een uitsplitsing te geven naar opleiding en naar de opleidingsvormen voltijd/deeltijd. Alle gegevens hebben betrekking op de peildatum 1 oktober 2000. Met 'woonachtig in Nederland of België' wordt gevraagd naar het adres van herkomst, dus niet naar een eventueel kameradres in Nederland. Bij de Open Universiteit is gevraagd naar een uitsplitsing van de Belgische studenten naar woonland en naar studiecentrum.

B2. Basis-, speciaal en voortgezet onderwijs.

In de grensstreek zijn 1.266 scholen voor basisonderwijs en in de steekproef in de rest van het land 553. In het speciaal onderwijs zijn er 138 scholen in de grensstreek en 60 in de steekproef, en in het voortgezet onderwijs 144 in de grensstreek en 53 in de steekproef. Van al deze scholen was reeds uit de reguliere telling per 1 oktober 2000 bekend of er leerlingen met Belgische nationaliteit naar school gaan. Alleen die scholen waar Belgische leerlingen aanwezig zijn, zijn benaderd. Dit zijn 280 scholen voor basisonderwijs en speciaal onderwijs en 187 scholen voor voortgezet onderwijs. Hiervan hebben resp. 264 en 182 de enquête beantwoord. Dit betekent dat in deze onderwijssectoren de respons resp. 94,3% en 97,3% was.

B3. Middelbaar beroepsonderwijs (MBO), volwassenenonderwijs, hoger beroepsonderwijs (HBO) en wetenschappelijk onderwijs (WO).

De instellingen voor MBO en volwassenenonderwijs zijn niet benaderd, omdat de geringe aantallen Belgische leerlingen die in deze sector bij de vorige tellingen werden waargenomen de administratieve lasten van een nieuwe telling niet rechtvaardigden. Om toch continuïteit in de tijdreeksen te krijgen, zijn de ontbrekende aantallen voor MBO en volwassenenonderwijs bijgeschat door dezelfde getallen te nemen als die welke bij de laatste telling per 1 oktober 1999 werden gevonden. Het betreft 190 deelnemers aan het beroepsonderwijs (waarvan 90 wonend in België) en 83 deelnemers aan het volwassenenonderwijs (waarvan 17 wonend in België).

Alle 56 hogescholen en 12 universiteiten die onder het ministerie van OC&W vallen zijn benaderd. Respons werd gekregen van 55 hogescholen en van alle 12 universiteiten. Dit zijn responspercentages van 98,2% en 100%.

B4. De bepaling van het aantal Vlaamse leerlingen/studenten.

In de administraties van de scholen wordt wel de nationaliteit van de leerlingen bijgehouden, maar niet de taalgemeenschap van de Belgische studenten. Het probleem van het exact bepalen van het aantal Vlaamse leerlingen is zonder individuele bevraging van de betrokken leerlingen niet oplosbaar. In de eerste enquête van 1995-1996 is aan de scholen gevraagd op grond van het woonadres te bepalen of de leerling uit Vlaanderen of Wallonië afkomstig is (Brusselse adressen zijn bij die gelegenheid voor de helft aan beide taalgemeenschappen toegerekend). Deze vraag kon destijds door ongeveer de helft van de instellingen worden beantwoord. De daaruit resulterende percentages Vlamingen onder de Belgische leerlingen varieerden van 84% bij het volwassenenonderwijs tot 100% bij het speciaal onderwijs. Deze per sector gedifferentieerde percentages zijn bij de vorige tellingen gebruikt om het aantal Belgische leerlingen om te rekenen naar Vlaamse leerlingen.

Inmiddels zijn deze omrekenpercentages wat gedateerd en het zou daarom aanbeveling kunnen verdienen om met recenter gegevens te werken, maar in het principiële probleem van het niet registreren van de taalgemeenschap in het Nederlandse onderwijs is sinds 1995-1996 geen verandering gekomen. Van een hernieuwde bevraging van de instellingen werd op dit punt geen nauwkeuriger resultaat verwacht. Daarom zijn de oude omrekenpercentages opnieuw gebruikt, met dien verstande dat ze bij deze telling niet meer gedifferentieerd per sector zijn toegepast, maar dat voor alle sectoren één gewogen gemiddeld omrekenpercentage is gebruikt, gebaseerd op de waarneming van 1995-1996. Dit percentage is 94,3%.

B5. Bewerkingen op het basismateriaal.

Op de basisgegevens werden volgende bewerkingen toegepast:

- voor het basis-, speciaal en voortgezet onderwijs zijn de resultaten van de 10%-steekproef buiten de grensstreek met 10 vermenigvuldigd en opgeteld bij de uitkomsten van de grensstreek.
- alle cijfers werden geëxtrapoleerd naar 100% respons, door te vermenigvuldigen met 100 en te delen door het responspercentage per schoolsoort.
- het aantal Belgen is omgerekend naar het aantal Vlamingen, door te vermenigvuldigen met het percentage Vlamingen, zoals beschreven onder punt B4.

Om de gegevens van Vlaanderen en Nederland met elkaar te kunnen vergelijken werden een aantal clusters gemaakt. Net als in de vorige brochures werd gekozen voor volgende indeling:

Benaming in dit rapport	Nederlandse onderwijsvormen die hierin opgenomen zijn
Basisonderwijs	Primair onderwijs
Buitengewoon onderwijs	(Voorgezet) speciaal onderwijs
Secundair onderwijs	Voorbereidend beroepsonderwijs (VBO) Individueel voorbereidend beroepsonderwijs (IVBO) Middelbaar algemeen vormend onderwijs (MAVO) Hoger algemeen vormend onderwijs (HAVO) Voorbereidend wetenschappelijk onderzoek (VWO) Middelbaar beroepsonderwijs (MBO), voltijds en deeltijds Vormingswerk Leerlingwezen
Hogescholenonderwijs	Hoger beroepsonderwijs (HBO), voltijds en deeltijds
Universitair onderwijs	Wetenschappelijk onderwijs (WO), voltijds en deeltijds
Permanente vorming	Voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (VAVO) Basiseducatie

C. WERKWIJZE IN VLAANDEREN

Aan Vlaamse zijde is de grensverkeertelling grotendeels geïntegreerd in de officiële leerlingentelling van 1 februari. Voor het basis- en secundair onderwijs, het hogescholenonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs zijn de data in deze brochure afkomstig van de officiële telling van 1 februari 2001. Voor het onderwijs voor sociale promotie en de basiseducatie werd een aparte telling georganiseerd. In het universitair onderwijs werd het aantal Nederlanders ook manueel geregistreerd in het Instituut voor Tropische Geneeskunde, de Nederlandstalige afdeling van de Universitaire Protestantse Theologische Faculteit en de Vlerick Leuven Gent – Management School. Alle instellingen van de verschillende onderwijsniveaus zijn bevraagd en hebben de nodige gegevens aangeleverd, zodat de resultaten 100% volledig zijn. De data van beide tellingen werden samengevoegd in een specifieke databank voor het grensverkeer die bevraagd kan worden op verschillende aggregatieniveaus. Mogelijke aggregatieniveaus zijn: provincie, arrondissement, gemeente, school, studierichting, enz....

In het onderwijs voor sociale promotie wordt er niet langer gesproken van één tellingsdatum, maar van een referteperiode. Alle personen die tussen 1 februari 2000 en 31 januari 2001 een cursus gevolgd hebben, werden geregistreerd. Dit impliceert dat personen die in de referteperiode meer dan 1 cursus volgden ook meerdere malen geregistreerd werden. Gezien de cijfers vanaf 2000-2001 niet meer vergelijkbaar zijn met de vorige jaren zullen de gegevens niet opgenomen worden in het globaal overzicht en de evolutietabellen. Het onderwijs voor sociale promotie zal in een apart hoofdstuk behandeld worden (hoofdstuk H).

In 2000-2001 waren er 4.007 scholen betrokken bij de mobiliteitsstudie (zie tabel 1). Meer dan de helft van de instellingen zijn basisscholen. De secundaire scholen vertegenwoordigen 23% van het globaal aantal instellingen.

Tabel 1. Aantal Vlaamse onderwijsinstellingen per onderwijsniveau.

Onderwijsniveau	Aantal instellingen
Gewoon basisonderwijs	2.371
Buitengewoon basisonderwijs	188
Gewoon secundair onderwijs	924
Buitengewoon secundair onderwijs	111
Hogescholenonderwijs	25
Universitair onderwijs	9
Permanente vorming (1)	379
Totaal	4.007

(1) De instellingen in Permanente Vorming omvatten: 29 centra voor basiseducatie, 166 scholen voor deeltijds kunstonderwijs en 184 centra voor volwassenonderwijs

De scholen die buitengewoon onderwijs van het type 5 (voor langdurig zieke kinderen) inrichten, werden niet opgenomen in tabel 1. Om dubbeltellingen te vermijden werden de 'type 5-leerlingen' evenmin opgenomen in de leerlingentabellen. Deze leerlingen kunnen immers nog ingeschreven zijn in het gewoon onderwijs en ook geteld worden in het buitengewoon onderwijs.

Uit de databank studenten hoger onderwijs kunnen we de nationaliteit van de studenten opvragen evenals de postcode van de gemeente in het binnen- en buitenland waar de studenten woonachtig zijn.

Voor Vlaanderen zijn de gegevens uitsluitend afkomstig van de Nederlandstalige scholen. De Franstalige basisscholen en de Nederlandstalige afdelingen van Franstalige scholen die onder de bevoegdheid van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap vallen, werden niet opgenomen in de Vlaamse resultaten.

Langs Vlaamse zijde ziet de gebruikte indeling van de onderwijsniveaus er uit als volgt:

Onderwijsniveau	Onderdelen
Basisonderwijs	Gewoon kleuteronderwijs Gewoon lager onderwijs Buitengewoon kleuteronderwijs Buitengewoon lager onderwijs
Secundair onderwijs	Gewoon voltijds secundair onderwijs Buitengewoon secundair onderwijs (BuSO) Deeltijds beroepssecundair onderwijs 15 -18 jarigen Deeltijds beroepssecundair onderwijs 18 - 25 jarigen
Hogescholenonderwijs	Hogescholenonderwijs
Universitair onderwijs	Universitair onderwijs
Permanente vorming	Secundair onderwijs voor sociale promotie Hoger onderwijs voor sociale promotie Deeltijds kunstonderwijs (DKO) Basiseducatie

D. RESULTATEN IN NEDERLAND

Op 1 oktober 2000 namen 5.558 Vlaamse leerlingen en studenten deel aan het Nederlandse onderwijs (zie de tabellen 2 en 3). In deze cijfers zijn het aantal Vlamingen die ingeschreven zijn aan de Open Universiteit niet opgenomen. Deze onderwijsvorm wordt aangeboden via zelfstudiepakketten en de meeste studenten zijn ingeschreven aan de Vlaamse studiecetra, zodat zij niet in Nederland les volgen. Het aantal studenten aan de Open Universiteit komt wel apart aan bod in hoofdstuk I. Vergeleken met de vorige telling per 1 oktober 1998 is er in het schooljaar 2000-2001 een toename van 1.862, oftewel 50%. Ook in de periode van 1996 tot 1998 werd een aanzienlijke stijging gezien, namelijk van 25%. Dit betekent, dat in de loop van dit gezamenlijke Nederlands-Vlaamse telproject het aantal Vlaamse onderwijsdeelnemers aan Nederlandse onderwijsvoorzieningen vrijwel is verdubbeld. Het aantal leerlingen en studenten dat in Vlaanderen woont is toegenomen met ruim 900 naar een totaal van 2.484. Dit is een toename van het grensverkeer met bijna 60% ten opzichte van 1998-1999. Wel dient hierbij rekening gehouden te worden met de resultaten van het accountantsonderzoek van 27 februari 2001. Vlaamse studenten werden naast hun inschrijving aan de Vlaamse hogescholen eveneens ingeschreven in de Nederlandse HBO-instellingen; voor het academiejaar 2000-2001 zou dit over 1.671 studenten gaan (zie hoofdstuk A).

Het grootste deel van Vlaamse deelname aan het Nederlandse onderwijs vindt plaats in het HBO: bijna 50% van het aantal Vlamingen studeert aan een hogeschool en bijna 65% van het grensverkeer vindt plaats naar hogescholen. Hierbij moet worden aangetekend, dat in deze cijfers de deelnemers zijn begrepen aan de samenwerkingsprojecten tussen ondermeer de Vlaamse hogescholen 'Hogeschool voor Wetenschappen en Kunst - departement HONIM' te Brussel en de 'Karel de Grote Hogeschool' te Antwerpen enerzijds, en de Nederlandse hogescholen te Utrecht, Amsterdam, Brabant, Alkmaar, Deventer en Groningen anderzijds. Een accountantsonderzoek, dat op 14 november 2001 is ingesteld naar de bekostiging van deze studenten heeft op 27 februari 2002 uitgewezen, dat het hier studieprogramma's betreft, waarbij de studenten de eerste twee of drie jaar onderwijs volgen in Vlaanderen, waaraan de Nederlandse hogescholen een bijdrage leveren. Alleen bij de inschrijving in het vierde jaar bij de hogeschool Brabant wordt gedurende één dag een bedrijfssimulatie in Breda gevolgd. Het betreft in deze telling in totaal 1.671 Vlaamse studenten. Van deze populatie kan men in onderwijskundige zin moeilijk spreken van grensoverschrijding.

Ook in het universitaire onderwijs is er sprake van een toename van het aantal Vlaamse studenten ten opzichte van de vorige telling: 32% voor het totaal en 63% voor het grensverkeer. In totaal studeerden op 1 oktober 2000 1.162 Vlaamse studenten aan Nederlandse universiteiten.

In het primair onderwijs is de grensoverschrijdende deelname licht gestegen, van 43 naar 51, maar dit aantal blijft zeer laag. In het speciaal onderwijs is de grensoverschrijdende deelname vrijwel gelijk gebleven (31), en in het voortgezet onderwijs is er een stijging van 157 naar 193. Deze cijfers laten zien, dat grensoverschrijdende onderwijsdeelname vooral een zaak is van het hoger onderwijs. Dit geldt ook indien men rekening houdt met het hierboven vermelde over het accountantsonderzoek bij de hogescholen.

Tabel 2. Participatie van Vlaamse leerlingen/studenten aan het Nederlands onderwijssysteem naar onderwijsniveau in 2000-2001 (1)

	VLAMINGEN WONEND IN				TOTAAL	
	NEDERLAND		VLAANDEREN			
	Absoluut	%	Absoluut	%	Absoluut	%
Primair Onderwijs	721	23,4	51	2,1	772	13,9
Speciaal Onderwijs	51	1,7	31	1,2	82	1,5
Voortgezet Onderwijs	519	16,9	193	7,8	712	12,8
HBO deeltijd	468	15,2	495	19,9	963	17,3
HBO voltijd	677	22,0	1.108	44,6	1.785	32,1
HBO Totaal	1.145	37,3	1.602	64,5	2.748	49,4
Universiteiten deeltijds	37	1,2	40	1,6	76	1,4
Universiteiten voltijds	535	17,4	550	22,1	1.085	19,5
Universiteiten Totaal	572	18,6	590	23,7	1.162	20,9
Volwassenenonderwijs	66	2,1	17	0,7	83	1,5
Algemeen totaal	3.074	100,0	2.484	100,0	5.558	100,0

(1) Zie opmerking op pagina 8 i.v.m. het onderzoek naar de effectieve aanwezigheid van Vlaamse studenten in het hoger beroepsonderwijs.

Tabel 3. Participatie van Vlaamse leerlingen/studenten aan het Nederlands onderwijssysteem naar onderwijsniveau en onderwijssoort in 2000-2001 (1)

	VLAMINGEN WONEND IN				TOTAAL	
	NEDERLAND		VLAANDEREN			
	Absoluut	%	Absoluut	%	Absoluut	%
Totaal primair onderwijs	721	23,4%	51	2,1%	772	13,9%
Speciaal basisonderwijs	14	0,5%	3	0,1%	17	0,3%
Speciaal voortgezet onderwijs	3	0,1%	3	0,1%	6	0,1%
Overig speciaal onderwijs	34	1,1%	25	1,0%	59	1,1%
Totaal speciaal onderwijs	51	1,7%	31	1,2%	82	1,5%
Gem. leerjaar AVO	43	1,4%	14	0,6%	57	1,0%
Gem. leerjaar AVO/VBO	7	0,2%	1	0,0%	8	0,1%
HAVO	74	2,4%	55	2,2%	129	2,3%
LWOO	16	0,5%	5	0,2%	21	0,4%
MAVO	69	2,2%	11	0,4%	80	1,4%
Praktijkonderwijs	18	0,6%	3	0,1%	21	0,4%
VBO	53	1,7%	4	0,2%	57	1,0%
VWO	139	4,5%	10	0,4%	149	2,7%
Beroepsonderwijs	100	3,3%	90	3,6%	190	3,4%
Totaal voortgezet onderwijs	519	16,9%	193	7,8%	712	12,8%
HBO deeltijd	468	15,2%	495	19,9%	963	17,3%
HBO voltijd	677	22,0%	1.108	44,6%	1.785	32,1%
Totaal hoger beroepsonderwijs	1.145	37,3%	1.602	64,5%	2.748	49,4%
WO deeltijd	37	1,2%	40	1,6%	76	1,4%
WO voltijd	535	17,4%	550	22,1%	1.085	19,5%
Totaal universitair onderwijs	572	18,6%	590	23,7%	1.162	20,9%
Totaal Volwassenenonderwijs	66	2,1%	17	0,7%	83	1,5%
Algemeen totaal	3.074	100,0%	2.484	100,0%	5.558	100,0%

(1) Zie opmerking op pagina 8 i.v.m. het onderzoek naar de effectieve aanwezigheid van Vlaamse studenten in het hoger beroepsonderwijs.

E. RESULTATEN IN VLAANDEREN

Zoals reeds eerder vermeld, is er bij het onderwijs voor sociale promotie vanaf nu sprake van een referentieperiode i.p.v. een tellingsdatum. Dit heeft voor gevolg dat de resultaten van het onderwijs voor sociale promotie niet opgenomen worden in het globaal overzicht van het grensverkeer. De evolutie van deze cursisten komt wel aanbod in hoofdstuk H.

In het schooljaar 2000-2001 hebben er 15.435 Nederlandse leerlingen les gevolgd in Vlaamse onderwijsinstellingen. Ten opzichte van 1998-1999 is dit een toename met 658 leerlingen of + 4,5%. De gedetailleerde overzichtstabellen van de editie 1998-1999 (exclusief het onderwijs voor sociale promotie) zijn terug te vinden in de bijlage 2.

Tabel 4. Participatie van Nederlandse leerlingen/studenten aan het Vlaams onderwijssysteem, naar provincie in 2000-2001 (1)

Provincie/Gewest	Aantal Nederlanders		Wonend in		
	Absoluut	%	Nederland	België	Ander (2)
Antwerpen	5.726	37,1%	2.370	3.349	7
Limburg	5.608	36,3%	2.387	3.216	5
Oost-Vlaanderen	1.667	10,8%	1.044	621	2
Vlaams-Brabant	1.354	8,8%	280	1.069	5
Brussels Hoofdst. Gewest	697	4,5%	119	575	3
West-Vlaanderen	380	2,5%	141	236	3
Andere (3)	3	0,0%	-	-	3
Totaal	15.435	100,0%	6.341	9.066	28

(1) Exclusief de cursisten van het onderwijs voor sociale promotie.

(2) Frankrijk en Duitsland.

(3) Provincie Henegouwen en BSD-scholen in Duitsland.

De provincies Antwerpen en Limburg tellen elk meer dan 30% van de aanwezige Nederlanders, net als twee jaar geleden. De participatie van Nederlandse leerlingen in de provincie Antwerpen is quasi stabiel gebleven (+22), maar Antwerpen blijft de provincie met het hoogste aantal Nederlandse leerlingen. De grootste daling van het aantal leerlingen komt voor in West-Vlaanderen (-118).

Het aantal Nederlanders dat dagelijks de grens oversteeft om in Vlaanderen les te volgen, bedroeg in 2000-2001 41,1% van de totale Nederlandse onderwijs-participatie. Dit komt neer op 6.341 leerlingen en dit is een daling met 129 leerlingen t.o.v. het schooljaar 1998-1999.

In absolute cijfers is het grensverkeer het grootst in de provincies Antwerpen en Limburg. In beide provincies zijn er ongeveer 2.380 leerlingen die de grens oversteken vanuit Nederland; dit is een aandeel van +/- 42%. In Oost-Vlaanderen bedraagt het aandeel van het grensverkeer 62,6 % (1.044 leerlingen).

De Nederlandse leerlingen volgen les in 80 Vlaamse steden. In bijlage 2 wordt er een geografische situering gegeven van de totale onderwijsparticipatie van de Nederlandse leerlingen in Vlaanderen en van het grensverkeer. Er zijn vier gemeenten in Vlaanderen waar er meer dan 300 Nederlandse leerlingen school lopen en die dagelijks/wekelijks de grens oversteken om er school te lopen. De meeste leerlingen volgen les in Maaseik

(1.267 leerlingen). Het secundair onderwijs is er erg in trek (1.179 leerlingen) en er zijn ook 46 inschrijvingen in het basisonderwijs. Op de tweede plaats komt Arendonk met 1.019 leerlingen, hiervan zijn er 1.008 cursisten ingeschreven in het deeltijds kunstonderwijs. Vervolgens zijn er in de stad Antwerpen 761 leerlingen/ studenten. 49 % van alle Nederlanders volgt er les aan de universiteit (375 studenten). 220 leerlingen zijn er ingeschreven in het secundair onderwijs en 104 studenten volgen les in het hogescholenonderwijs. Op de vierde plaats komt Gent met 352 Nederlanders. 274 studenten (77,8%) zijn ingeschreven aan de universiteit en 48 studenten gaan naar het hogescholenonderwijs.

Tabel 5 en 6 geven een gedetailleerd overzicht van de verdeling per onderwijsniveau. In het **basisonderwijs** is er een toename van het aantal Nederlanders met 635 ten opzichte van 1998-1999. Dit komt zowel in het kleuteronderwijs als in het lager onderwijs tot uiting. De stijging is quasi volledig toe te schrijven aan een hogere participatie van Nederlanders die in België wonen (+ 565).

In het **secundair onderwijs** is het totaal aantal Nederlandse leerlingen gestegen met 213 (+ 5,0%). Zowel in het gewoon als in het buitengewoon secundair onderwijs is er een toename vast te stellen. Het aantal leerlingen die dagelijks de grens oversteekt, is gestegen naar 2.099 leerlingen (+76), zodat het aandeel van het grensverkeer 46,9% bedraagt.

Het aantal Nederlanders in het **hogescholenonderwijs** is nog licht gedaald. Nu zijn er 736 Nederlandse hogeschoolstudenten in het Vlaams onderwijs (-24 studenten t.o.v. het academiejaar 1998-1999). In 1996-1997 lag het aantal hogeschoolstudenten nog 170 eenheden hoger dan in het afgelopen academiejaar. De daling over de afgelopen 5 academiejaren situeert zich bijna volledig bij de Nederlanders die in België wonen. Het aandeel van de grensverkeerstudenten is gedaald van 48,6 % in het academiejaar 1998-1999 tot 41,2% in 2000-2001 (369 Nederlandse studenten woonachtig in Nederland versus 303 studenten).

Het aantal Nederlanders dat ingeschreven is in het Vlaams **universitair onderwijs** daalt met 117 eenheden t.o.v. twee academiejaren voorheen en bedraagt nu 1.533 studenten. Er zijn 153 grensverkeerstudenten minder dan in het academiejaar 1998-1999. Het aandeel van de grensverkeersstudenten evolueert dan ook van 74,1% naar 69,7% in 2000-2001. In vergelijking met het academiejaar 1996-1997 zijn er nu globaal 399 Nederlandse studenten minder. In het hoofdstuk omtrent het universitair onderwijs (hoofdstuk F.2.) wordt nader ingegaan op deze vaststelling.

Bij het **deeltijds kunstonderwijs** is het aantal cursisten gedaald met 62 eenheden ten opzichte van de vorige telling. Dit is vooral het gevolg van de daling van het grensverkeer (-55 cursisten). In de basiseducatie is het totaal aantal Nederlanders gestegen van 19 tot 32.

Tabel 5. Participatie van Nederlandse leerlingen/studenten aan het Vlaams onderwijs, naar onderwijsniveau in 2000-2001

	NEDERLANDERS WONEND IN						TOTAAL	
	NEDERLAND		BELGIE		ANDER LAND			
	Absoluut	%	Absoluut	%	Absoluut	%	Absoluut	%
Basisonderwijs	1.118	17,6%	5.056	55,8%	3	10,7%	6.178	40,0%
Secundair onderwijs	2.099	33,1%	2.369	26,1%	8	28,6%	4.477	29,0%
Hogescholenonderwijs	303	4,8%	427	4,7%	6	21,4%	736	4,8%
Universitair onderwijs	1.069	16,9%	455	5,0%	9	32,1%	1.533	9,9%
Permanente vorming (1)	1.752	27,6%	759	8,4%	2	7,1%	2.513	16,3%
Algemeen totaal	6.341	100,0%	9.066	100,0%	28	100,0%	15.437	100,0%

(1) Exclusief Onderwijs voor sociale promotie.

Tabel 6. Participatie van Nederlandse leerlingen/studenten aan het Vlaams onderwijs, naar onderwijsniveau in 2000-2001

		NEDERLANDERS WONEND IN						TOTAAL		
		NEDERLAND		BELGIE		ANDER LAND				
ONDERWIJSNIVEAU	SUBNIVEAU	Absoluut	%	Absoluut	%	Absoluut	%	Absoluut	%	
Basisonderwijs	Gewoon Kleuteronderwijs	590	9,3%	1.942	21,4%	1	3,6%	2.533	16,4%	
	Gewoon Lager Onderwijs	472	7,4%	2.959	32,6%	2	7,1%	3.433	22,2%	
	Totaal Gewoon basisonderwijs		1.062	16,7%	4.901	54,1%	3	10,7%	5.966	38,7%
	Buitengewoon Kleuteronderwijs	-	0,0%	10	0,1%	-	0,0%	10	0,1%	
	Buitengewoon Lager Onderwijs	56	0,9%	145	1,6%	-	0,0%	201	1,3%	
	Totaal Buitengewoon basisonderwijs		56	0,9%	155	1,7%	-	0,0%	211	1,4%
Totaal Basisonderwijs		1.118	17,6%	5.056	55,8%	3	10,7%	6.177	40,0%	
Secundair onderwijs	Totaal Voltijds Secundair Onderwijs		1.854	29,2%	2.261	24,9%	6	21,4%	4.121	26,7%
	Deeltijds Beroeps Secundair Onderwijs 15-18 jarigen		27	0,4%	29	0,3%	1	3,6%	57	0,4%
	Deeltijds Beroeps Secundair Onderwijs 18-25 jarigen		1	0,0%	2	0,0%	-	0,0%	3	0,0%
	Totaal Deeltijds Secundair Onderwijs		28	0,4%	31	0,3%	1	3,6%	60	0,4%
	Totaal Gewoon Secundair Onderwijs		1.882	29,7%	2.292	25,3%	7	25,0%	4.181	27,1%
	Totaal Buitengewoon Secundair Onderwijs		217	3,4%	77	0,8%	1	3,6%	295	1,9%
Totaal Secundair Onderwijs		2.099	33,1%	2.369	26,1%	8	28,6%	4.476	29,0%	
Hogescholenonderwijs	Basisopleiding van 1 cyclus		180	2,8%	264	2,9%	-	0,0%	444	2,9%
	Basisopleiding van 2 cycli		117	1,8%	147	1,6%	6	21,4%	270	1,7%
	Voortgezette lerarenopleiding		-	0,0%	1	0,0%	-	0,0%	1	0,0%
	Voortgezette opleiding		2	0,0%	9	0,1%	-	0,0%	11	0,1%
	Initiële lerarenopleiding		4	0,1%	6	0,1%	-	0,0%	10	0,1%
Totaal Hogescholenonderwijs		303	4,8%	427	4,7%	6	21,4%	736	4,8%	
Universitair onderwijs	Academische opleiding 1ste cyclus		476	7,5%	158	1,7%	4	14,3%	638	4,1%
	Academische opleiding 2de cyclus		504	7,9%	191	2,1%	2	7,1%	697	4,5%
	Academische graad van doctor		14	0,2%	35	0,4%	1	3,6%	50	0,3%
	Aanvullende opleiding - Gedipl. in de aanvullende studies		18	0,3%	20	0,2%	-	0,0%	38	0,2%
	Specialisatie opleiding - Gedipl. in de gespecial. studies		40	0,6%	25	0,3%	1	3,6%	66	0,4%
	Doctoraatsopleiding		15	0,2%	23	0,3%	1	3,6%	39	0,3%
	Academische initiële lerarenopleiding		2	0,0%	3	0,0%	-	0,0%	5	0,0%
	Totaal Universitair onderwijs		1.069	16,9%	455	5,0%	9	32,1%	1.533	9,9%
Permanente Vorming	Deeltijds Kunstonderwijs : Beeldende kunst		1.462	23,1%	327	3,6%	-	0,0%	1.789	11,6%
	Deeltijds Kunstonderwijs : Muziek, woordkunst en dans		289	4,6%	401	4,4%	2	7,1%	692	4,5%
	Totaal Deeltijds Kunstonderwijs		1.751	27,6%	728	8,0%	2	7,1%	2.481	16,1%
	Totaal Basiseducatie		1	0,0%	31	0,3%	-	0,0%	32	0,2%
Totaal Permanente Vorming		1.752	27,6%	759	8,4%	2	7,1%	2.513	16,3%	
Algemeen totaal		6.341	100,0%	9.066	100,0%	28	100,0%	15.435	100,0%	

F. HET HOGESCHOLENONDERWIJS IN DE KIJKER

F.1. Nederland

Zowel bij de totale onderwijsparticipatie als bij het grensverkeer dient er rekening gehouden te worden met de resultaten van het accountantsonderzoek. Ongeveer 66% van de Vlaamse studenten die door de Nederlandse HBO-instellingen waren opgegeven, bleken zowel in de Vlaamse hogescholen te zijn ingeschreven als in de Nederlandse HBO-instellingen (zie hoofdstuk D).

F.1.a. Totale onderwijsparticipatie (tabel 7)

Het aantal Vlaamse studenten in het HBO is sinds de vorige telling verdubbeld. Bij de vorige telling werd geconstateerd dat de hogeschool van Utrecht en de Hogeschool van Amsterdam enige honderden Vlaamse studenten hadden ingeschreven. Thans zijn er 7 hogescholen met meer dan 100 Vlaamse studenten, in Alkmaar, Amsterdam, Brabant, Groningen, Maastricht, Utrecht en Vlissingen. De opleidingen met de grootste aantallen Vlaamse studenten (meer dan 100 studenten) maken deel uit van de economische sector: bedrijfskader (Utrecht), bedrijfseconomie (Amsterdam, Brabant), commerciële economie (Alkmaar, Brabant) en management, economie en recht (Alkmaar, Groningen). Deze opleidingen bij elkaar tellen 1.683 Vlaamse studenten. Uit het accountantsonderzoek blijkt dat de meeste Vlaamse studenten aan deze opleidingen eveneens ingeschreven waren aan Vlaamse hogescholen.

De hogeschool Zeeland te Vlissingen en de hogeschool Maastricht hebben resp. 137 en 126 Vlaamse studenten. Deze studenten komen niet alleen bij economische opleidingen voor, maar zijn meer gespreid over de opleidingssectoren.

Tabel 7. Totaal aantal Vlaamse studenten in het Nederlands HBO, naar instelling en studiegebied in 2000-2001 (1)

		OND	ECO	G&M	GEZ	LAN	T&C	TECH	Totaal
Hs Alkmaar	Alkmaar	-	366	-	-	-	1	-	367
Amsterdamse Hs vd Kunsten	Amsterdam	1	-	-	-	-	32	4	37
Hs van Amsterdam	Amsterdam	3	445	3	2	-	-	6	459
Rietveld Academie	Amsterdam	-	-	-	-	-	15	1	16
Hs v.d Kunsten Oost-Nederland	Arnhem	-	-	-	-	-	9	-	9
Hs voor HEAO	Arnhem	-	9	-	-	-	-	-	9
Hs Brabant	Breda	-	247	5	11	-	8	87	358
Nat. Hs Toerisme en Verkeer	Breda	-	14	4	-	-	-	-	18
Haagse Hs	Den Haag	-	8	1	1	-	-	9	20
Hotelschool Den Haag	Den Haag	-	8	-	-	-	-	-	8
Hs Beeldende Kunsten, Muziek	Den Haag	-	-	-	-	-	14	-	14
Hs IJsselland	Deventer	-	27	1	-	-	-	-	28
Hs Holland	Diemen	1	4	-	-	-	-	-	5
Hs De Horst	Driebergen	-	-	3	-	-	-	-	3
Chr. Hs Ede	Ede	1	-	2	1	-	1	-	5
Acad Ind Vormgeving	Eindhoven	-	-	-	-	-	15	-	15
Fontys Ped. Hs.	Eindhoven	1	-	-	-	-	-	-	1
Hs Enschede	Enschede	-	-	-	-	-	-	2	2
Hanzehogeschool	Groningen	-	141	-	1	-	1	1	143
Hs Haarlem	Haarlem	1	2	-	-	-	-	8	11
Hs Zuyd	Heerlen	2	10	8	46	-	-	23	89
Noordelijke Hs Leeuwarden	Leeuwarden	-	1	-	-	-	1	-	2
Hs Leiden	Leiden	-	-	2	2	-	-	1	5
Hs Maastricht	Maastricht	2	13	12	-	-	98	-	126
Hs Arnhem Nijmegen	Nijmegen	1	2	2	7	-	-	37	48
Hs Econ Studies	Rotterdam	-	3	-	-	-	-	-	3
Hs Muziek en Dans	Rotterdam	-	-	-	-	-	51	-	51
Hs Rotterdam e.o.	Rotterdam	3	1	4	1	-	-	8	16
Ichtus Hs	Rotterdam	1	2	1	-	-	-	-	4
Hs 's Hertogenbosch	s Hertogenbosch	-	1	1	-	-	1	-	3
Fontys Hs	Sittart	1	-	-	-	-	-	-	1
Fontys Hs	Tilburg	19	1	8	-	-	49	2	78
Stichting Fontys	Tilburg	-	8	2	-	-	8	15	32
Hs Domstad	Utrecht	1	-	-	-	-	-	-	1
Hs v.d. Kunsten	Utrecht	-	-	-	-	-	8	3	11
Hs van Utrecht	Utrecht	6	558	11	10	-	-	1	586
Hs Zeeland	Vlissingen	2	71	8	26	-	-	29	137
Hs Diedenoord	Wageningen	-	1	-	-	-	-	-	1
Hs Helicon	Zeist	15	-	-	-	-	2	-	17
Chr Hs Const. Huygens	Zwolle	-	-	-	-	-	1	-	1
Chr Hs Windesheim	Zwolle	-	5	5	-	-	-	-	9
Totaal		59	1.948	81	109	-	315	236	2.748

(1) Zie opmerking op pagina 8 i.v.m. het onderzoek naar de effectieve aanwezigheid van Vlaamse studenten in het hoger beroepsonderwijs.

F.1.b. Grensverkeer (tabel 8)

Tabel 8 vermeldt de aantallen Vlaamse studenten per instelling die in België wonen. Dit aantal is ten opzichte van de vorige telling wederom gestegen, en wel van 946 naar tot 1.602 (69%). Gelet op het voorgaande is dit niet verbazingwekkend. Wel is opmerkelijk, dat ook het aantal studenten dat volgens opgave van de instelling in Nederland woont ten opzichte van de vorige telling sterk is gestegen, namelijk van 393 tot 1.145 (tabel 18). Dit wijst er op, dat het bepalen van het 'grensverkeer' in het hoger onderwijs problematisch is. Het adres van herkomst is bij de administraties van de instellingen niet altijd bekend. Een woonadres in Nederland is voor de instelling voldoende. In de aantallen studenten die in Nederland wonen zit daarom waarschijnlijk ook een belangrijk deel grensverkeer verborgen. Van de 1.602 studenten volgt 30,9% deeltijds onderwijs in Nederland (zie tabel 24 in bijlage 1).

Tabel 8. Aantal Vlaamse studenten in het Nederlands HBO, wonend in België, naar instelling en studiegebied in 2000-2001 (1)

		OND	ECO	G&M	GEZ	LAN	T&C	TECH	Totaal
Hs Alkmaar	Alkmaar	-	158	-	-	-	1	-	159
Amsterdamse Hs Kunst	Amsterdam	-	-	-	-	-	13	2	15
Hs van Amsterdam	Amsterdam	1	441	-	-	-	-	1	443
Rietveld Academie	Amsterdam	-	-	-	-	-	2	1	3
Hs Brabant	Breda	-	244	4	7	-	7	83	344
Nat. Hs Toer. en Verkeer	Breda	-	11	2	-	-	-	-	13
Haagse Hs	Den Haag	-	-	-	1	-	-	1	2
Hs Beeld. Kunst., Muziek	Den Haag	-	-	-	-	-	6	-	6
Hs Ijsseland	Deventer	-	25	-	-	-	-	-	25
Hs De Horst	Driebergen	-	-	1	-	-	-	-	1
Acad Ind Vormgeving	Eindhoven	-	-	-	-	-	8	-	8
Hanzehogeschool	Groningen	-	135	-	-	-	-	-	135
Hs Haarlem	Haarlem	-	1	-	-	-	-	7	8
Hs Zuyd	Heerlen	1	6	4	31	-	-	22	63
Hs Maastricht	Maastricht	2	12	10	-	-	91	-	115
Hs Arnhem Nijmegen	Nijmegen	-	-	-	3	-	-	34	37
Hs Muziek en Dans	Rotterdam	-	-	-	-	-	28	-	28
Hs Rotterdam e.o.	Rotterdam	-	-	-	-	-	-	3	3
Fontys Hs	Sittart	1	-	-	-	-	-	-	1
Fontys Hs	Tilburg	1	1	4	-	-	25	2	32
Hs v.d. Kunsten	Utrecht	-	-	-	-	-	5	1	6
Hs Zeeland	Vlissingen	2	66	8	26	-	-	27	130
Stichting Fontys	Tilburg	-	5	1	-	-	7	11	24
Hs Helicon	Zeist	2	-	-	-	-	1	-	3
Totaal		9	1.105	34	68	-	192	194	1.602

(1) Zie opmerking op pagina 8 i.v.m. het onderzoek naar de effectieve aanwezigheid van Vlaamse studenten in het hoger beroepsonderwijs.

F.2. Vlaanderen

F.2.a. Totale onderwijsparticipatie (tabel 9)

In het academiejaar 2000-2001 waren er 736 Nederlandse studenten ingeschreven aan de Vlaamse hogescholen. Dit is een daling met 24 studenten (- 3,2%) ten opzichte van 1998-1999. In de Hogeschool Antwerpen zijn de meeste Nederlandse studenten ingeschreven (134 studenten). De Erasmushogeschool Brussel komt op de tweede plaats met 70 studenten. Het studiegebied *handelswetenschappen* was en blijft het grootste studiegebied met 181 studenten. De studiegebieden *gezondheidszorg* en *audiovisuele en beeldende kunst* komen op de tweede en derde plaats met respectievelijk 155 en 83 studenten. Er is een sterke daling in het studiegebied *toegepaste taalkunde* (- 50 studenten t.o.v 1998-1999), maar dit wordt deels gecompenseerd door geringe stijgingen in andere studiegebieden.

Tabel 9. Totaal aantal Nederlandse studenten in het Vlaamse hogescholenonderwijs, naar instelling en studiegebied in 2000-2001

	STUDIEGEBIED	ARCHITECTUUR	AUDIOVISUELE EN BEELDDE KUNST	BIOTECHNIEK	GEZONDHEIDSZORG	HANDELSWETENSCHAPPEN EN BEDRIJFSK	INDUSTRIELE WETENSCHAPPEN EN TECHN	MUZIEK EN DRAMATISCHE KUNST	ONDERWIJS	PRODUCTONTWIKKELING	SOCIAAL-AGOGISCH WERK	TOEGEPASTE TAALKUNDE	TOTAAL
Hogeschool													
Arteveldehogeschool	-	-	-	-	19	6	3	-	5	-	2	-	35
Economische Hogeschool Sint-Aloysius	-	-	-	-	-	13	-	-	-	-	-	-	13
Erasmushogeschool Brussel	31	6	-	-	3	8	2	10	2	-	-	8	70
Groep T-Hogeschool Leuven	-	-	-	-	-	-	4	-	2	-	-	-	6
Hogere Zeevaartschool	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Hogeschool Antwerpen	11	31	-	-	13	6	7	16	11	3	1	35	134
Hogeschool Gent	7	9	-	-	10	7	8	4	2	-	3	-	50
Hogeschool Limburg	-	-	-	-	-	12	4	-	5	-	-	-	21
Hogeschool Sint-Lukas Brussel	1	10	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	12
Hogeschool voor Wetenschap & Kunst	7	4	-	-	-	6	4	2	1	-	-	4	28
Hogeschool West-Vlaanderen	-	-	-	-	1	1	3	-	1	-	1	-	7
IRIS Hogeschool Brussel	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Karel de Grote-Hogeschool-Katholieke Hogescho	-	3	-	-	16	29	3	-	3	-	3	-	57
Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende	-	-	-	-	2	5	-	-	1	-	-	-	8
Katholieke Hogeschool Brussel	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Katholieke Hogeschool Kempen	-	-	-	2	47	11	1	-	4	-	2	-	67
Katholieke Hogeschool Leuven	-	-	-	-	9	9	2	-	2	-	7	-	29
Katholieke Hogeschool Limburg	-	15	-	-	5	1	8	-	9	-	2	-	40
Katholieke Hogeschool Mechelen	9	-	-	-	-	10	-	-	2	-	-	-	21
Katholieke Hogeschool Sint-Lieven	-	-	-	1	6	-	6	-	-	-	-	-	13
Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	3	-	5
Lessius Hogeschool	-	-	-	-	5	9	-	-	-	-	3	18	35
Mercator, Hogeschool Provincie Oost-Vlaandere	-	-	-	-	1	7	-	-	-	-	-	3	11
Plantijn-Hogeschool van de provincie Antwerpen	-	-	-	-	1	26	1	-	-	-	2	-	30
Provinciale Hogeschool Limburg	6	5	-	-	15	14	-	-	1	-	-	-	41
Totaal	72	83	3	155	181	59	32	51	3	29	68	736	

F.2.b. Grensverkeer (tabel 10)

Het aantal grensverkeerstudenten is afgenomen met 66 studenten ten opzichte van 1998-1999 en bedraagt nu 303 studenten (Nederlandse studenten woonachtig in Nederland). Het procentueel aandeel van de grensverkeerstudenten zakt dan ook van 48,6% naar 41,2% in 2000-2001. Het grensverkeer is terug te vinden in 19 van de 25 hogescholen.

Aan de Hogeschool Antwerpen zijn de meeste Nederlandse studenten ingeschreven (62 studenten). In het academiejaar 1998-1999 kwam deze hogeschool ook op de eerste plaats, maar toen waren er nog 103 grensverkeerstudenten aanwezig. De meeste studenten in de Hogeschool Antwerpen kiezen voor het studiegebied toegepaste taalkunde. De Katholieke Hogeschool Kempen komt op de tweede plaats met 44 studenten. Deze zijn vrijwel allemaal ingeschreven in het studiegebied *gezondheidszorg*.

Globaal gezien zijn de meeste grensverkeerstudenten geïnteresseerd in het studiegebied *gezondheidszorg* (102 van de 303 studenten). Op de tweede plaats komt het studiegebied *toegepaste taalkunde* (47 studenten) en het studiegebied architectuur volgt in de rij met 44 studenten.

Tabel 10. Aantal Nederlandse studenten in het Vlaamse hogescholenonderwijs, wonend in Nederland, naar instelling en studiegebied in 2000-2001

	STUDIEGEBIED	ARCHITECTUUR	AUDIOVISUELE EN BEELDENDE KUNST	BIOTECHNIEK	GEZONDHEIDSZORG	HANDELSWETENSCHAPPEN EN BEDRIJFSKUNDE	INDUSTRIELE WETENSCHAPPEN EN TECHNOLOGIE	MUZIEK EN DRAMATISCHE KUNST	ONDERWIJS	SOCIAAL-AGOGISCH WERK	TOEGEPASTE TAALKUNDE	TOTAAL
Hogeschool												
Arteveldehogeschool	-	-	-	-	12	2	2	-	1	-	-	17
Economische Hogeschool Sint-Aloysius	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	3
Erasmushogeschool Brussel	24	2	-	-	2	2	-	4	-	-	3	37
Hogeschool Antwerpen	2	8	-	-	10	1	1	11	2	-	27	62
Hogeschool Gent	4	5	-	-	5	1	3	1	2	-	-	21
Hogeschool Limburg	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	4
Hogeschool voor Wetenschap & Kunst	4	1	-	-	-	1	1	-	-	-	2	9
Karel de Grote-Hogeschool-Katholieke Hogeschool	-	1	-	-	13	2	1	-	1	-	-	18
Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende	-	-	-	-	2	4	-	-	1	-	-	7
Katholieke Hogeschool Kempen	-	-	-	2	42	-	-	-	-	-	-	44
Katholieke Hogeschool Leuven	-	-	-	-	3	1	-	-	-	1	-	5
Katholieke Hogeschool Limburg	-	14	-	-	2	-	2	-	2	-	-	20
Katholieke Hogeschool Mechelen	5	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	6
Katholieke Hogeschool Sint-Lieven	-	-	-	1	2	-	2	-	-	-	-	5
Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Lessius Hogeschool	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	14	15
Mercator, Hogeschool Provincie Oost-Vlaanderen	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	1	4
Plantijn-Hogeschool van de provincie Antwerpen	-	-	-	-	-	9	1	-	-	-	-	10
Provinciale Hogeschool Limburg	5	1	-	-	8	1	-	-	-	-	-	15
Totaal	44	32	3	102	34	14	14	16	9	2	47	303

G. HET UNIVERSITAIR ONDERWIJS IN DE KIJKER

G.1. Nederland

G.1.a. Totale onderwijsparticipatie (tabellen 11 en 12)

Evenals bij de vorige telling hebben de Universiteit Maastricht, de TU Delft en de Leidse Universiteit de grootste aantallen Vlaamse studenten. Samen hebben zij 871 Vlaamse studenten, 75% van het totaal aantal Vlaamse studenten in de Nederlandse universiteiten. De opleidingen met de meeste Vlaamse studenten zijn lucht- en ruimtevaarttechniek (139 studenten, bijna 10% van het aantal studenten aan deze faculteit), psychologie (129 studenten) en gezondheidswetenschappen (86 studenten).

Tabel 11. Aantal Vlaamse studenten in het Nederlandse Wetenschappelijk Onderwijs, naar instelling, 2000-2001

Naam	Plaats	Wonend in		Totaal
		Nederland	Belgie	
EUR	Rotterdam	26	3	29
KUB	Tilburg	19	9	28
KUN	Nijmegen	30	7	37
LEI	Leiden	101	33	134
RUG	Groningen	12	-	12
TUD	Delft	166	36	202
TUE	Eindhoven	24	20	43
UM	Maastricht	71	464	535
UT	Enschede	5	-	5
UU	Utrecht	42	7	48
UVA	Amsterdam	53	9	62
VUA	Amsterdam	24	2	25
Totaal		572	590	1.162

Tabel 12. Totaal aantal Vlaamse studenten in het Nederlandse WO, naar instelling en studiegebied in 2000-2001

	EUR	KUB	KUN	LEI	RUG	TUD	TUE	UM	UT	UU	UVA	VUA	Totaal
Economie	15	9	0	0	1	0	0	52	0	1	5	2	85
Gedrag & Maatsch.	2	8	10	50	2	0	0	131	1	11	25	10	251
Gezondheid	7	0	6	3	1	0	0	116	0	8	1	3	143
Natuur	0	0	3	7	1	0	0	13	0	9	6	1	40
Recht	2	4	5	8	0	0	0	93	0	2	5	2	120
Taal & Cultuur	4	8	8	66	8	0	0	76	0	17	21	6	213
Techniek	0	0	5	0	0	202	43	54	4	0	0	2	310
Totaal	29	28	37	134	12	202	43	535	5	48	62	25	1.162

G.1.b. Grensverkeer (tabel 13)

Het aantal grensoverschrijdende studenten bedraagt ongeveer de helft van het aantal Vlaamse studenten in Nederland. Deze studeren voor 78% in Maastricht. In vergelijking hiermee hebben de andere universiteiten in de grensstreek (Tilburg en Eindhoven) zeer bescheiden aantallen grensoverschrijdende Vlaamse studenten (9 resp. 20).

Tabel 13. Aantal Vlaamse studenten in het Nederlandse WO, wonend in België, naar instelling en studiegebied in 2000-2001

	EUR	KUB	KUN	LEI	RUG	TUD	TUE	UM	UT	UU	UVA	VUA	Totaal
Economie	2	3	-	-	-	-	-	41	-	-	-	-	45
Gedrag & Maatsch.	-	4	2	11	-	-	-	115	-	1	5	-	138
Gezondheid	-	-	1	-	-	-	-	94	-	-	1	2	98
Natuur	-	-	-	3	-	-	-	13	-	2	-	-	18
Recht	-	-	-	2	-	-	-	82	-	-	1	-	85
Taal & Cultuur	1	3	2	17	-	-	-	67	-	4	3	-	96
Techniek	-	-	2	-	-	36	20	52	-	-	-	-	110
Totaal	3	9	7	33	-	36	20	464	-	7	9	2	590

G.2. Vlaanderen

G.2.a. Totale onderwijsparticipatie (tabel 14)

Aan de Vlaamse universiteiten waren er in het academiejaar 2000-2001 1.533 Nederlandse studenten ingeschreven. Dit is een daling met 7,1% (- 117 studenten) ten opzichte van het academiejaar 1998-1999. Deze daling is minder sterk dan voorheen. Tussen het academiejaar 1996-1997 en het academiejaar 2000-2001 is het aantal studenten afgenomen met 399. Deze continue daling van het aantal studenten manifesteert zich nagenoeg volledig in het studiegebied *geneeskunde*

Vanaf het academiejaar 1997-1998 wordt er in Vlaanderen een toelatingsproef georganiseerd voor de studiegebieden *geneeskunde* en *tandheelkunde*. In tabel 15 wordt de evolutie weergegeven van het aantal Nederlandse studenten die geslaagd zijn voor de eerste of de tweede zittijd van de toelatingsproef. Na het academiejaar 1997-1998 is het aantal geslaagde Nederlandse studenten met de helft gedaald, maar ook het globaal aantal geslaagde studenten is gehalveerd in het academiejaar 1998/1999. De laatste jaren vertegenwoordigen de Nederlandse studenten ongeveer 15% van het totaal aantal geslaagde kandidaten.

Tabel 15. Evolutie van het aantal Nederlandse studenten die geslaagd zijn voor het toelatingsexamen arts en tandarts

	1997	1998	1999	2000	2001
Nederlandse studenten	194	94	73	64	77
Totaal aantal studenten	966	447	469	517	569
Procentueel aandeel	20%	21%	16%	12%	14%

Tabel 14. Totaal aantal Nederlandse studenten aan de Vlaamse universiteiten, naar studiegebied en naar instelling, in 2000-2001

Studiegebied	UNIVERSITEITEN EN ANDERE INSTELLINGEN VOOR ACADEMISCH ONDERWIJS EN ONDERZOEK									
	KUB	KUL	LUC	UG	VUB	UA (1)	FPG(2)	ITG(3)	Vlerick (4)	Totaal
Archeologie en kunstwetenschappen	-	12	-	7	-	-	-	-	-	19
Diergeneeskunde	-	-	-	236	-	99	-	-	-	335
Economische en toeg.economische wetenschappen	-	31	11	7	11	26	-	-	1	87
Farmaceutische wetenschappen	-	1	-	2	-	1	-	-	-	4
Gecombineerde studiegebieden	-	18	7	4	4	5	-	-	-	38
Geneeskunde	-	207	17	29	65	266	-	4	-	588
Geschiedenis	-	4	-	3	4	1	-	-	-	12
Godgeleerdheid, godsdienstwetenschappen en kerkelijk recht	-	6	-	-	-	-	15	-	-	21
Lichamelijke opvoeding, motorische revalidatie en kinesitherapie	-	9	-	6	3	-	-	-	-	18
Politieke en sociale wetenschappen	4	7	-	6	11	17	-	-	-	45
Psychologische en pedagogische wetenschappen	-	18	-	12	10	-	-	-	-	40
Rechten, notariaat en criminologische wetenschappen	2	23	-	7	6	12	-	-	-	50
Sociale gezondheidswetenschappen	-	3	-	2	-	-	-	-	-	5
Taal- en letterkunde	-	4	-	8	9	16	-	-	-	37
Tandheelkunde	-	28	-	10	7	-	-	-	-	45
Toegepaste biologische wetenschappen	-	5	-	1	3	1	-	-	-	10
Toegepaste wetenschappen	-	21	-	9	6	-	-	-	-	36
Wetenschappen	-	18	70	6	8	10	-	-	-	112
Wijsbegeerte en moraalwetenschappen	-	12	-	7	6	6	-	-	-	31
Totaal	6	427	105	362	153	460	15	4	1	1.533

- (1) De confederale Universiteit Antwerpen werd opgericht bij decreet van 22 december 1995 en omvat het Universitair Centrum Antwerpen, de Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius en de Universitaire Instelling Antwerpen
(2) Nederlandstalige afdeling van de Universitaire Protestantse Theologische Faculteit.
(3) Instituut voor Tropische Geneeskunde.
(4) Vlerick Leuven Gent - Management School

In tabel 16 is de evolutie van de inschrijvingen in de eerste kandidatuur arts en tandarts opgenomen. Voor de academiejaren 1997-1998 en 1998-1999 zijn het aantal ingeschreven studenten hoger dan het aantal studenten die geslaagd zijn in de toelatingsproef. Studenten die vóór het academiejaar 1997-1998 de studies begonnen waren en niet geslaagd waren, kunnen in de volgende academiejaren voor een tweede maal of een derde maal de eerste kandidatuur opnieuw doen zonder deel te nemen aan de toelatingsproef. In de academiejaren 2000-2001 en 2001-2002 heeft minder dan 60 % van de studenten die geslaagd waren voor het toelatingsexamen zich ook effectief ingeschreven voor de studie van arts en dierenarts. Het verhogen van de numerus fixus in Nederland kan hiervoor een verklaring zijn.

Tabel 16. Evolutie van het aantal ingeschreven studenten in de eerste kandidatuur arts en tandarts

	1997	1998	1999	2000	2001
Arts					
Nederlandse studenten	182	96	67	31	40
Totaal aantal studenten	924	529	402	431	412
Procentueel aandeel	19,7%	18,1%	16,7%	7,2%	9,7%
Dierenarts					
Nederlandse studenten	18	15	7	6	4
Totaal aantal studenten	115	52	41	39	67
Procentueel aandeel	15,7%	28,8%	17,1%	15,4%	6,0%
Totaal					
Nederlandse studenten	200	111	74	37	44
Totaal aantal studenten	1039	581	443	470	479
Procentueel aandeel	19,2%	19,1%	16,7%	7,9%	9,2%

Het totaal aantal Nederlandse studenten die les volgen in het studiegebied geneeskunde is opgenomen in tabel 17. Uit de onderstaande tabel blijkt dat tussen het academiejaar 1996-1997 en het academiejaar 2000-2001 het aantal grensverkeerstudenten geneeskunde daalt met 46,3% (- 422 studenten). In het studiegebied tandheelkunde blijft het aantal Nederlandse studenten stabiel t.o.v. 1998-1999 (45 studenten).

Tabel 17. Evolutie van het totaal aantal Nederlandse studenten in het studiegebied geneeskunde

Studiegebied geneeskunde	Academiejaar			
	96-97	97-98 ¹	98-99	00-01
Aantal Nederlandse studenten:				
- die in België wonen	117	135	109	97
- die in Nederland wonen	911	743	640	489
- die in een ander land wonen	8	3	1	2
Totaal aantal Nederlandse studenten	1.036	881	750	588

Ondanks de daling van het studentenaantal in *geneeskunde* blijft dit nog steeds veruit het populairste studiegebied bij onze noorderburen. In 2000-2001 waren er 588 Nederlandse

¹ Bron: Themanummer 3: De participatie van leerlingen en studenten uit aangrenzende landen en regio's aan het Vlaams onderwijssysteem – Een kwantitatieve analyse 1997-1998.

studenten in het studiegebied *geneeskunde* ingeschreven aan de Vlaamse universiteiten (38,4 % van de Nederlandse populatie aan de Vlaamse universiteiten).

Het studiegebied *diergeneeskunde* komt nog steeds op de tweede plaats, met 335 Nederlandse studenten. In beide universiteiten waar dit studiegebied aangeboden wordt, blijft hun aantal stabiel. Op de derde plaats komt nu het studiegebied wetenschappen met in totaal 112 studenten. Dit is een stijging met 30% ten opzichte van het academiejaar 1998-1999. Het studiegebied *economische en toegepaste economische wetenschappen* komt nu op de vierde plaats met 87 studenten (- 7 studenten). Bij de vorige gezamenlijke telling was er nog een derde plaats weggelegd voor dit studiegebied.

De Universiteit Antwerpen telt nog steeds de meeste Nederlandse studenten. Het aantal studenten is over de laatste twee academiejaren echter gedaald van 510 naar 460 studenten en dit vooral door de dalende trend in het studiegebied geneeskunde. Op de tweede plaats komt de Katholieke Universiteit Leuven met 427 studenten. De Universiteit Gent volgt in de rij met 362 studenten.

G.2.b. Grensverkeer (tabel 18)

In tabel 18 merken we dat *geneeskunde* en *diergeneeskunde* nog steeds een grote aantrekkingskracht hebben op Nederlandse studenten die in Nederland wonen. Samen vertegenwoordigen ze 60,2% van het totaal aantal Nederlandse universiteitsstudenten in Vlaanderen en 74,3% van de grensverkeerstudenten aan de universiteit. Voor beide studiegebieden geldt in Nederland een numerus fixus. Dit betekent dat slechts een beperkt aantal eerstejaarsstudenten deze opleidingen mogen aanvragen. Voor *geneeskunde* mochten er in het academiejaar 2000-2001 2.010 studenten starten in een eerste jaar en voor *diergeneeskunde* werd het aantal nieuwe eerstejaars beperkt tot 225. Ten opzichte van het academiejaar 1998-1999 is de numerus fixus voor geneeskunde gestegen met 200 studenten. Volgens het regeerakkoord van het nieuwe kabinet zal via een stapsgewijze vergroting van de opleidingscapaciteit aan de medische faculteiten toegewerkt worden naar een situatie waarin de numerus fixus overbodig wordt.

Het studiegebied Wetenschappen komt met slechts 68 studenten op de derde plaats. De meeste grensverkeerstudenten zijn eveneens ingeschreven aan de Universiteit Antwerpen (371 studenten), gevolgd door de Universiteit Gent (273 studenten) en de Katholieke Universiteit Leuven (272 studenten).

Tabel 18. Aantal Nederlandse studenten aan de Vlaamse universiteiten, wonend in Nederland, naar studiegebied en instelling in 2000-2001

Studiegebied	UNIVERSITEITEN EN ANDERE INSTELLINGEN VAN ACADEMISCH ONDERWIJS EN ONDERZOEK									
	KUB	KUL	LUC	UG	VUB	UA (1)	FPG (2)	ITG (3)	Vlerick (4)	Totaal
Archeologie en kunstwetenschappen	-	5	-	1	-	-	-	-	-	6
Diergeneeskunde	-	-	-	213	-	92	-	-	-	305
Economische en toeg.economische wetenschappen	-	12	2	-	-	5	-	-	1	20
Farmaceutische wetenschappen	-	1	-	1	-	1	-	-	-	3
Gecombineerde studiegebieden	-	7	4	1	2	5	-	-	-	19
Geneeskunde	-	171	17	23	34	240	-	4	-	489
Geschiedenis	-	1	-	2	1	1	-	-	-	5
Godgeleerdheid, godsdienstwetenschappen en kerkelijk recht	-	3	-	-	-	-	13	-	-	16
Lichamelijke opvoeding, motorische revalidatie en kinesitherapie	-	6	-	5	1	-	-	-	-	12
Politieke en sociale wetenschappen	-	2	-	3	1	8	-	-	-	14
Psychologische en pedagogische wetenschappen	-	6	-	6	-	-	-	-	-	12
Rechten, notariaat en criminologische wetenschappen	-	10	-	4	1	2	-	-	-	17
Sociale gezondheidswetenschappen	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Taal- en letterkunde	-	2	-	1	-	10	-	-	-	13
Tandheelkunde	-	25	-	9	5	-	-	-	-	39
Toegepaste biologische wetenschappen	-	2	-	-	2	-	-	-	-	4
Toegepaste wetenschappen	-	7	-	4	1	-	-	-	-	12
Wetenschappen	-	4	60	-	-	4	-	-	-	68
Wijsbegeerte en moraalwetenschappen	-	7	-	-	4	3	-	-	-	14
Totaal	-	272	83	273	52	371	13	4	1	1.069

(1) De confederale Universiteit Antwerpen werd opgericht bij decreet van 22 december 1995 en omvat het Universitair Centrum Antwerpen, de Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius en de Universitaire Instelling Antwerpen

(2) Nederlandstalige afdeling van de Universitaire Protestantse Theologische Faculteit.

(3) Instituut voor Tropische Geneeskunde.

(4) Vlerick Leuven Gent - Management School

H. Gegevens van het onderwijs voor sociale promotie

Zoals reeds vermeld bij hoofdstuk C is er bij het onderwijs van sociale promotie geen sprake meer van een tellingsdatum in een schooljaar, maar wordt er gewerkt met referentieperiodes. Alle personen die tussen 1 februari 2000 en 31 januari 2001 een cursus gevolgd hebben in het secundair onderwijs voor sociale promotie en het hoger onderwijs voor sociale promotie werden geregistreerd. De duur van de cursus bedraagt vier tot veertig weken en personen kunnen meerdere cursussen volgen. Vandaar dat er een breuklijn is tussen de gegevens van het huidig schooljaar en de vorige schooljaren.

Tussen het schooljaar 1995-1996 en het schooljaar 1998-1999 is het grensverkeer toegenomen met 21,9%. Van de 7.413 Nederlandse ingeschreven cursisten in het onderwijs voor sociale promotie in het schooljaar 2000-2001 is 75% woonachtig in Nederland. Dit betekent dat het aandeel van het grensverkeer (ondanks de gewijzigde registratiemethode) nog toegenomen is in vergelijking met de vorige telling in het schooljaar 1998-1999 (61%).

Tabel 19. Evolutie van het aantal cursisten in het onderwijs voor sociale promotie schooljaar 2000-2001

Schooljaar	Wonend in			Totaal
	Nederland	België	Ander	
1995-1996	1.698	1.084	-	2.782
1996-1997	1.794	1.070	-	2.864
1998-1999	2.070	1.306	1	3.377
2000-2001	5.595	1.816	2	7.413

I. Gegevens over de Open Universiteit

Tabel 20 geeft informatie over het aantal Vlaamse studenten aan de Open Universiteit verdeeld over de studiecentra in Nederland en Vlaanderen. Van de 1.552 Vlaamse studenten bij de Open Universiteit studeren er 87 bij een Nederlands studiecentrum (voornamelijk in 's Hertogenbosch, Eindhoven, Sittard en Breda). De overige 1.465 (94%) zijn ingeschreven bij een Vlaams studiecentrum. Het grensverkeer bij de OU is zeer beperkt van omvang: 39 Vlaamse studenten wonend in België zijn ingeschreven bij een Nederlands studiecentrum en slechts één Vlaamse student die in Nederland woont, is ingeschreven bij een Vlaams studiecentrum.

Tabel 20. Vlaamse studenten aan de Open Universiteit in het academiejaar 2000-2001

Studiecentra in Nederland	Wonend in		Totaal
	Nederland	België	
Alkmaar	-	-	-
Amsterdam	3	-	3
Breda	3	12	15
's Hertogenbosch	1	-	1
Den Haag	16	1	17
Deventer	-	-	-
Eindhoven	2	9	10
Emmen	-	-	-
Enschede	-	-	-
Groningen	1	-	1
Leeuwarden	-	-	-
Nijmegen	1	-	1
Rotterdam	5	1	6
Sittard	3	14	17
Utrecht	6	-	6
Venlo	2	-	2
Vlissingen	6	2	8
Zwolle	1	-	1
Totaal studiecentra Nederland	48	39	87
Studiecentra in Vlaanderen			
Antwerpen	1	389	390
Brussel	-	13	13
Diepenbeek	-	137	137
Gent	-	604	604
Kortrijk	-	160	160
Leuven	-	162	162
Totaal studiecentra Vlaanderen	1	1.464	1.465
Algemeen totaal	49	1.503	1.552

J. VERGELIJKING VAN DE WEDERZIJDSE ONDERWIJSPARTICIPATIE

J.1. Totale onderwijsparticipatie (tabel 21 en grafiek 1)

Er zijn 15.435 Nederlandse studenten die in Vlaanderen studeren en hier tegenover staan er 5.558 Vlaamse studenten die in Nederland studeren. Enkel in het hogescholenonderwijs zijn er meer Vlamingen die in Nederland les volgen, dan Nederlandse leerlingen die in Vlaanderen les volgen. Bij de andere onderwijsniveaus zijn er altijd beduidend meer Nederlandse leerlingen in Vlaanderen dan omgekeerd.

In de grafieken worden de Nederlandse leerlingen die niet in Nederland of Vlaanderen woonachtig zijn buiten beschouwing gelaten. Het gaat hier over 28 leerlingen.

J.2. Grensverkeer (tabel 21)

In Vlaanderen is er in het basisonderwijs zeer weinig grensverkeer; slechts 17,8% van de Nederlandse studenten steekt dagelijks de grens over naar Vlaanderen. In het hogescholen en het deeltijds kunstonderwijs is 70% van de Nederlandse populatie woonachtig in Nederland. In het buitengewoon onderwijs bedraagt het grensverkeer 54%.

In Nederland is er ook weinig grensverkeer in het basisonderwijs (6,6%). De grootste deelname van Vlaamse studenten woonachtig in Vlaanderen komt voor in het hogescholenonderwijs (58,3%). Hier dient er eveneens rekening gehouden te worden met het accountantsonderzoek in Nederland (zie hoofdstuk D). In het universitair onderwijs bedraagt het grensverkeer 50,8%.

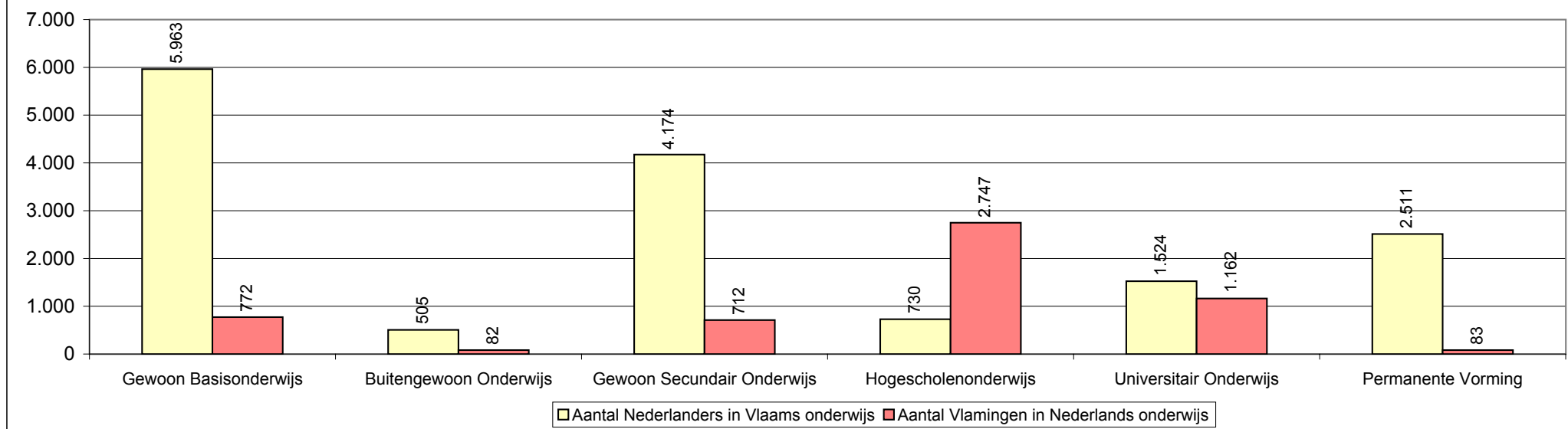
Tabel 21. Wederzijdse onderwijsparticipatie in Vlaanderen en Nederland naar onderwijsniveau in 2000-2001

ONDERWIJSNIVEAU	DEELNAME AAN HET VLAAMS ONDERWIJS					DEELNAME AAN HET NEDERLANDS ONDERWIJS (1)			
	NEDERLANDERS wonend in			Totaal		VLAMINGEN wonend in		Totaal	
	Nederland	België	Ander	Absoluut	Procent	Nederland	Vlaanderen	Absoluut	Procent
Totaal Gewoon Basisonderwijs	1.062	4.901	3	5.966	38,7%	721	51	772	13,9%
Totaal Buitengewoon Onderwijs	273	232	1	506	3,3%	51	31	82	1,5%
Totaal Voltijds Secundair Onderwijs	1.854	2.261	6	4.121					
Totaal Deeltijds Secundair Onderwijs	28	31	1	60					
Totaal Gewoon Secundair Onderwijs	1.882	2.292	7	4.181	27,1%	519	193	712	12,8%
Totaal Voltijds Hoger Beroepsonderwijs/Hogescholenonderwijs	303	427	6	736		677	1.108	1.785	
Totaal Deeltijds Hoger Beroepsonderwijs/Hogescholenonderwijs	-	-	-	-		468	495	963	
Totaal Hogescholenonderwijs	303	427	6	736	4,8%	1.145	1.602	2.748	49,4%
Totaal Universitair Onderwijs	1.069	455	9	1.533	9,9%	572	590	1.162	20,9%
Totaal Deeltijds Kunstonderwijs	1.751	728	2	2.481					
Totaal Baseducatie	1	31	-	32					
Totaal Permanente Vorming (2)	1.752	759	2	2.513	16,3%	66	17	83	1,5%
	6.341	9.066	28	15.435	100,0%	3.074	2.484	5.558	100,0%

(1) Zie opmerking op pagina 8 i.v.m. het onderzoek naar de effectieve aanwezigheid van Vlaamse studenten in het hoger beroepsonderwijs.

(2) Exclusief Onderwijs voor sociale promotie.

Grafiek 1 - Wederzijdse onderwijsparticipatie Nederland-Vlaanderen - schooljaar 2000-2001

In de grafiek werden de Nederlanders woonachtig in een ander land dan Nederland of België buiten beschouwing gelaten.

K. EVOLUTIE VAN DE WEDERZIJDSE ONDERWIJSPARTICIPATIE

K.1. Nederland

K.1.a. Totale onderwijsparticipatie (tabel 22)

Sinds het begin van de tellingen in 1995 is het aantal Vlaamse leerlingen en studenten in Nederland bijna verdubbeld. Deze stijging doet zich voornamelijk bij het hoger onderwijs voor: 75% bij de universiteiten en 580% bij de hogescholen. Bij dit laatste percentage dient er wel rekening gehouden te worden met het accountantsonderzoek i.v.m. het hoger beroepsonderwijs in Nederland. Indien we de studenten waarop dit accountantsonderzoek betrekking heeft buiten beschouwing laten, is er bij de hogescholen sprake van een stijging van bijna 140%. In het primair onderwijs is de participatie van Vlaamse leerlingen sinds 1995 met 22% gestegen. In het voortgezet onderwijs is in dezelfde periode een daling met 15% waar te nemen.

K.1.b. Grensverkeer (tabel 23)

Het grensverkeer van Vlaanderen naar Nederland is sinds 1995 verviervoudigd. Verder geldt ongeveer hetzelfde als hierboven opgemerkt over de totale participatie van Vlamingen: weinig ontwikkeling bij het primair en speciaal onderwijs, een sterke stijging bij de universiteiten en een zeer grote stijging bij het HBO. Als de studenten waarop het accountantsonderzoek betrekking heeft niet meegerekend worden, dan is er bij de hogescholen sprake van een toename van het grensverkeer met ruim 200%. Opmerkelijk is de stijging van het grensverkeer met ruim 50% bij het voortgezet onderwijs/secundair onderwijs, terwijl globaal gezien er bij het voortgezet onderwijs juist een daling wordt waargenomen.

K.2. Vlaanderen

K.2.a. Totale onderwijsparticipatie (tabel 22)

Ten opzichte van de eerste telling is het totaal aantal leerlingen in 2000-2001 gestegen met bijna 10%. In het gewoon basisonderwijs is er een toename van 1.532 leerlingen (+ 35%). In het buitengewoon onderwijs is het aantal kinderen gestegen met 208 leerlingen en dit komt neer op een stijging van 70 %. In het universitair onderwijs stellen we een daling vast van 400 studenten (- 21%). Dit is grotendeels te verklaren door de invoering van het toegangsexamen voor de studiegebieden geneeskunde en tandheelkunde.

K.2.b. Grensverkeer (tabel 23)

In het schooljaar 2000-2001 zijn er 407 grensverkeerstudeenten minder dan in het schooljaar 1995-1996 (- 6%). Het aantal studenten in het universitair onderwijs is gedaald met 275 en in het secundair onderwijs is het aantal leerlingen afgenomen met 181. In het buitengewoon onderwijs is er een toename van 94 leerlingen (53 %). Het gewoon basisonderwijs stijgt minimaal. Omwille van de gewijzigde registratiemethode in het onderwijs voor sociale promotie zijn deze gegevens niet geïntegreerd in tabel 23. In deze sector stellen we wel een duidelijke stijging vast van het grensverkeer.

Tabel 22. Evolutie van de wederzijdse onderwijsparticipatie in Vlaanderen en Nederland

DEELNAME AAN HET VLAAMS ONDERWIJS						
TOTAAL AANTAL NEDERLANDERS						
				Verschil		
	95-96	96-97	98-99	00-01	00/01 - 98/99	00/01 - 95/96
ONDERWIJSNIVEAU	Absoluut	Absoluut	Absoluut	Absoluut	%	%
Totaal Gewoon Basisonderwijs	4.434	4.788	5.387	5.966	10,75%	34,55%
Totaal Buitengewoon Onderwijs	298	354	368	506	37,50%	69,80%
Totaal Voltijds Secundair Onderwijs	4.076	4.052	4.006	4.121	2,87%	1,10%
Totaal Deeltijds Secundair Onderwijs	28	48	44	60	36,36%	114,29%
Totaal Gewoon Secundair Onderwijs	4.104	4.100	4.050	4.181	3,23%	1,88%
Totaal Voltijds Hoger Beroepsonderwijs/Hogescholenonderwijs	821	906	760	736	-3,16%	-10,35%
Totaal Deeltijds Hoger Beroepsonderwijs/Hogescholenonderwijs	-	-	-	-		
Totaal Hogescholenonderwijs	821	906	760	736	-3,16%	-10,35%
Totaal Universitair Onderwijs	1.934	1.932	1.650	1.533	-7,09%	-20,73%
Totaal Deeltijds Kunstonderwijs	2.472	2.481	2.543	2.481	-2,44%	0,36%
Totaal Basiseducatie	8	12	19	32	68,42%	300,00%
Totaal Permanente Vorming (1)	2.480	2.493	2.562	2.513	-1,91%	1,33%
Algemeen totaal	14.071	14.573	14.777	15.435	4,45%	9,69%

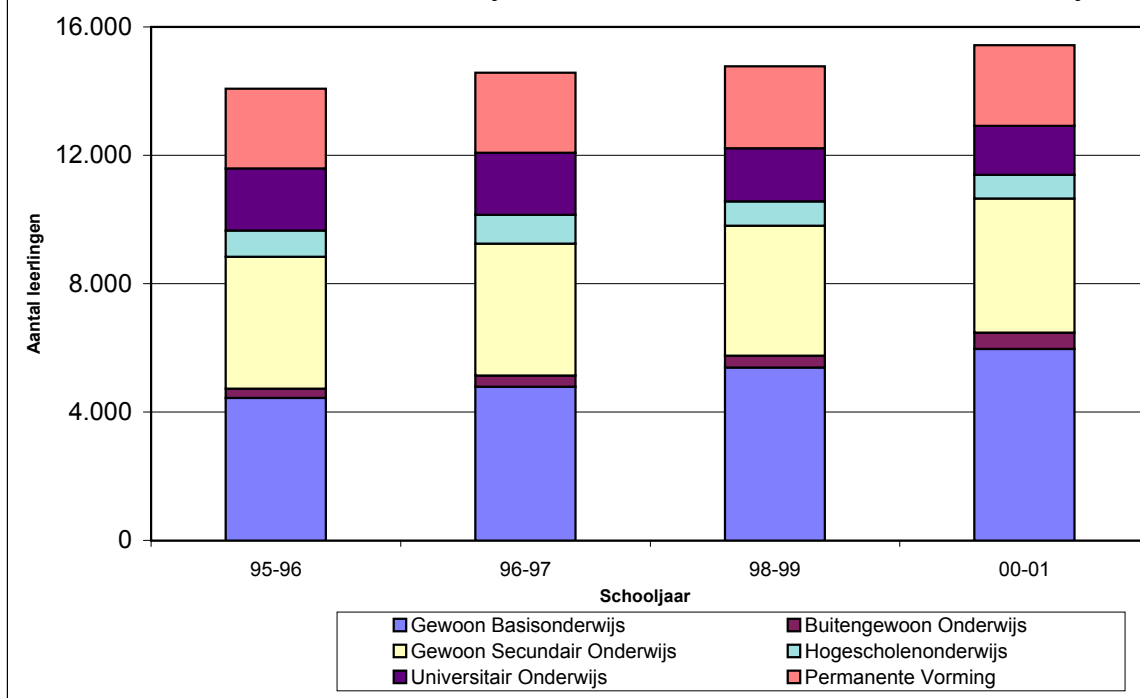
(1) Exclusief Onderwijs voor sociale promotie.

DEELNAME AAN HET NEDERLANDS ONDERWIJS (1)						
TOTAAL AANTAL VLAMINGEN						
				Verschil		
	95-96	96-97	98-99	00-01	00/01 - 98/99	00/01 - 95/96
ONDERWIJSNIVEAU	Absoluut	Absoluut	Absoluut	Absoluut	%	%
Totaal Gewoon Basisonderwijs	632	604	613	772	25,91%	22,15%
Totaal Buitengewoon Onderwijs	102	100	98	82	-16,33%	-19,61%
Totaal Gewoon Secundair Onderwijs	838	837	688	712	3,53%	-15,04%
Totaal Voltijds Hoger Beroepsonderwijs/Hogescholenonderwijs	316	389	1.054	1.785	69,35%	464,87%
Totaal Deeltijds Hoger Beroepsonderwijs/Hogescholenonderwijs	88	57	285	963	238,19%	994,32%
Totaal Hogescholenonderwijs	404	446	1.339	2.748	105,26%	580,20%
Totaal Universitair Onderwijs (2)	665	672	876	1.162	32,65%	74,74%
Totaal Onderwijs voor sociale promotie	56	35	-	-		
Totaal Deeltijds Kunstonderwijs	-	-	-	-		
Totaal Basiseducatie	97	97	83	83		
Totaal Permanente Vorming	153	132	83	83	0,21%	-45,75%
Algemeen totaal	2.794	2.791	3.696	5.558	50,36%	98,93%

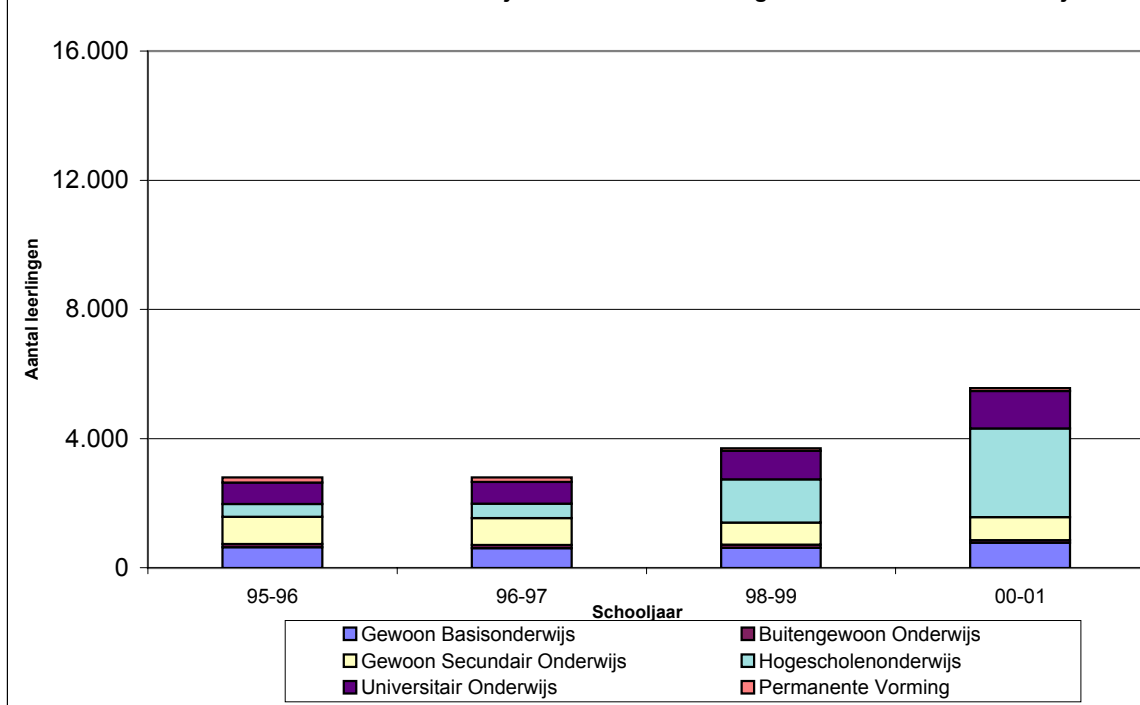
(1) Zie opmerking op pagina 8 i.v.m. het onderzoek naar de effectieve aanwezigheid van Vlaamse studenten in het hoger beroepsonderwijs.

(2) Exclusief Open Universiteit.

Grafiek 2a. Evolutie onderwijsdeelname van Nederlanders aan het Vlaams onderwijs

Grafiek 2b. Evolutie onderwijsdeelname van Vlamingen aan Nederlands onderwijs

Tabel 23. Ontwikkeling van de grensoverschrijdende onderwijsdeelname tussen Vlaanderen en Nederland van 1995-1996 tot en met 2000-2001

DEELNAME AAN HET VLAAMS ONDERWIJS						
AANTAL NEDERLANDERS DIE IN NEDERLAND WONEN						
				Verschil		
	95-96	96-97	98-99	00-01	00/01 - 98/99	00/01 - 95/96
ONDERWIJSNIVEAU	Absoluut	Absoluut	Absoluut	Absoluut	%	%
Totaal Gewoon Basisonderwijs	1.042	968	1.004	1.062	5,78%	1,92%
Totaal Buitengewoon Onderwijs	179	186	192	273	42,19%	52,51%
Totaal Voltijds Secundair Onderwijs	2.053	1.967	1.850	1.854	0,22%	-9,69%
Totaal Deeltijds Secundair Onderwijs	10	16	25	28	12,00%	180,00%
Totaal Gewoon Secundair Onderwijs	2.063	1.983	1.875	1.882	0,37%	-8,77%
Totaal Voltijds Hoger Beroepsonderwijs/Hogescholenonderwijs	380	356	369	303	-17,89%	-20,26%
Totaal Deeltijds Hoger Beroepsonderwijs/Hogescholenonderwijs	-	-	-	-		
Totaal Hogescholenonderwijs	380	356	369	303	-17,89%	-20,26%
Totaal Universitair Onderwijs	1.344	1.396	1.222	1.069	-12,52%	-20,46%
Totaal Deeltijds Kunstonderwijs	1.739	1.744	1.806	1.751	-3,05%	0,69%
Totaal Basiseducatie	1	3	2	1	-50,00%	0,00%
Totaal Permanente Vorming (1)	1.740	1.747	1.808	1.752	-3,10%	0,69%
Algemeen totaal	6.748	6.636	6.470	6.341	-1,99%	-6,03%

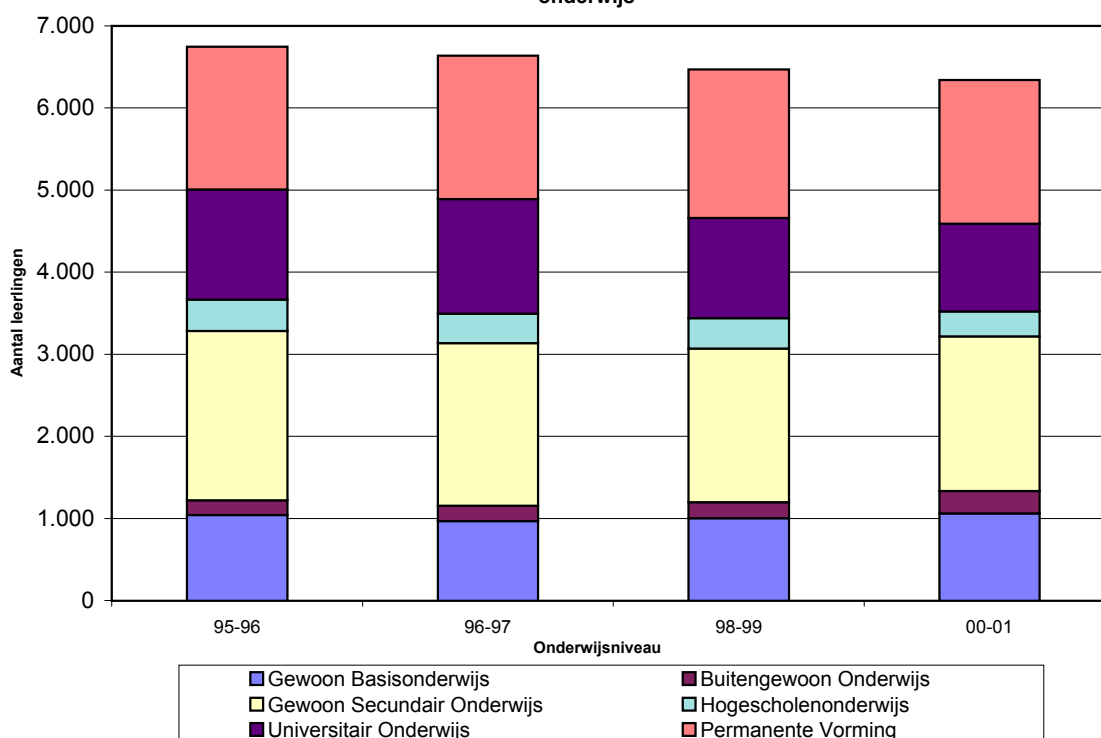
(1) Exclusief Onderwijs voor sociale promotie.

DEELNAME AAN HET NEDERLANDS ONDERWIJS (1)						
AANTAL VLAMINGEN DIE IN BELGIE WONEN						
				Verschil		
	95-96	96-97	98-99	00-01	00/01 - 98/99	00/01 - 95/96
ONDERWIJSNIVEAU	Absoluut	Absoluut	Absoluut	Absoluut	%	%
Totaal Gewoon Basisonderwijs	41	84	43	51	18,60%	24,39%
Totaal Buitengewoon Onderwijs	47	37	32	31	-3,13%	-34,04%
Totaal Voltijds Secundair Onderwijs						
Totaal Deeltijds Secundair Onderwijs						
Totaal Gewoon Secundair Onderwijs	124	135	157	193	22,93%	55,65%
Totaal Voltijds Hoger Beroepsonderwijs/Hogescholenonderwijs	162	234	723	1.108	53,18%	583,64%
Totaal Deeltijds Hoger Beroepsonderwijs/Hogescholenonderwijs	34	36	223	495	121,75%	1354,41%
Totaal Hogescholenonderwijs	196	270	946	1.602	69,34%	717,35%
Totaal Universitair Onderwijs (2)	163	250	362	590	62,98%	261,96%
Totaal Onderwijs voor Sociale Promotie	32	6	10	10		
Totaal Deeltijds Kunstonderwijs	-	-	-	-		
Totaal Basiseducatie	8	5	7	7		
Totaal Permanente Vorming	40	11	17	17	0,00%	-57,50%
Algemeen totaal	611	787	1.557	2.484	59,54%	306,55%

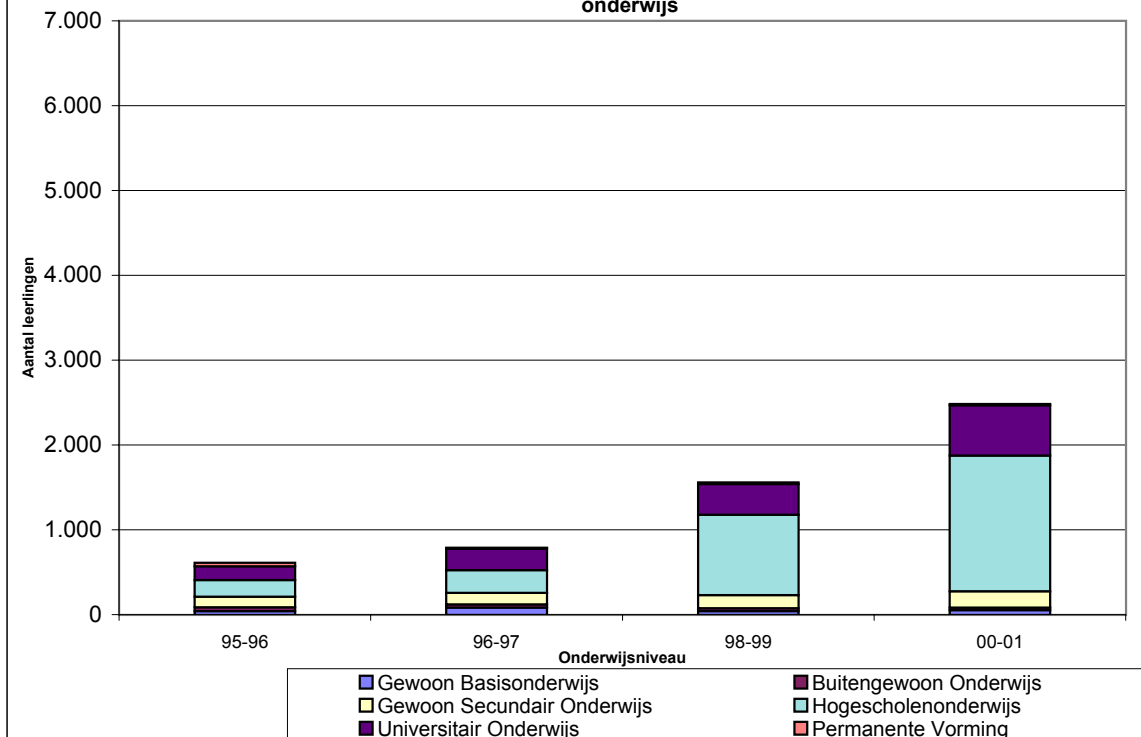
(1) Zie opmerking op pagina 8 i.v.m. het onderzoek naar de effectieve aanwezigheid van Vlaamse studenten in het hoger beroepsonderwijs.

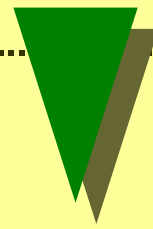
(2) Exclusief Open Universiteit.

Grafiek 3a. Evolutie onderwijsdeelname van Nederlanders die in Nederland wonen aan Vlaams onderwijs

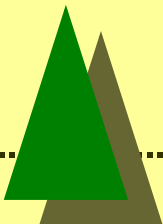
Grafiek 3b. Evolutie onderwijsdeelname van Vlamingen die in Vlaanderen wonen aan Nederlands onderwijs

L. Bijlage 1

Detailgegevens hoger onderwijs
Academiejaar 2000-2001

Tabel 24. Aantal Vlaamse studenten in het Nederlandse HBO, naar instelling in 2000-2001 (1)

Instelling	Plaats	Voltijds HBO			Deeltijds HBO			Totaal		
		Ned.	Bel.	Tot.	Ned.	Bel.	Tot.	Ned.	Bel.	Tot.
Hs Alkmaar	Alkmaar	0	2	2	209	157	365	208	158	367
Amsterdamse Hs vd Kunsten	Amsterdam	19	13	32	3	2	5	22	15	37
Hs van Amsterdam	Amsterdam	8	408	415	8	35	43	16	443	459
Rietveld Academie	Amsterdam	12	3	15	1	-	1	13	3	16
Hs v.d Kunsten Oost-Nederland	Arnhem	7	-	7	3	-	3	9	-	9
Hs voor HEAO	Arnhem	9	-	9	-	-	-	9	-	9
Hs Brabant	Breda	8	98	106	7	246	252	14	344	358
Nat. Hs Toerisme en Verkeer	Breda	5	13	18	-	-	-	5	13	18
Haagse Hs	Den Haag	16	2	18	2	-	2	18	2	20
Hotelschool Den Haag	Den Haag	8	-	8	-	-	-	8	-	8
Hs Beeldende Kunsten, Muziek	Den Haag	8	6	13	1	-	1	8	6	14
Hs IJsselland	Deventer	3	1	4	-	25	25	3	26	28
Hs Holland	Diemen	3	-	3	2	-	2	5	-	5
Hs De Horst	Driebergen	2	1	3	-	-	-	2	1	3
Chr. Hs Ede	Ede	5	-	5	-	-	-	5	-	5
Acad Ind Vormgeving	Eindhoven	8	8	15	-	-	-	8	8	15
Fontys Ped. Hs.	Eindhoven	1	-	1	-	-	-	1	-	1
Hs Enschede	Enschede	1	1	2	-	-	-	1	1	2
Hanzehogeschool	Groningen	8	135	143	-	-	-	8	135	143
Hs Haarlem	Haarlem	3	8	10	1	-	1	4	8	11
Hs Zuyd	Heerlen	22	55	76	4	9	12	25	63	89
Noordelijke Hs Leeuwarden	Leeuwarden	2	-	2	-	-	-	2	-	2
Hs Leiden	Leiden	3	-	3	2	-	2	5	-	5
Hs Maastricht	Maastricht	8	103	110	3	12	15	10	115	126
Hs Arnhem Nijmegen	Nijmegen	10	35	45	1	2	3	11	37	48
Hs Econ Studies	Rotterdam	3	-	3	-	-	-	3	-	3
Hs Muziek en Dans	Rotterdam	23	28	51	-	-	-	23	28	51
Hs Rotterdam e.o.	Rotterdam	3	2	5	10	1	11	13	3	16
Ictus Hs	Rotterdam	2	-	2	2	-	2	4	-	4
Hs 's Hertogenbosch	's Hertogenbosch	2	-	2	1	-	1	3	-	3
Fontys Hs	Sittart	-	1	1	-	-	-	-	1	1
Fontys Hs	Tilburg	31	29	60	15	3	18	46	32	78
Stichting Fontys	Tilburg	4	19	23	5	5	9	8	24	32
Hs Domstad	Utrecht	1	-	1	-	-	-	1	-	1
Hs v.d. Kunsten	Utrecht	6	6	11	-	-	-	6	6	11
Hs van Utrecht	Utrecht	396	-	396	190	-	190	586	-	586
Hs Zeeland	Vlissingen	7	130	137	-	-	-	7	130	137
Hs Diedenoord	Wageningen	1	-	1	-	-	-	1	-	1
Hs Helicon	Zeist	14	3	17	-	-	-	14	3	17
Chr Hs Const. Huygens	Zwolle	1	-	1	-	-	-	1	-	1
Chr Hs Windesheim	Zwolle	9	-	9	-	-	-	9	-	9
Totaal		677	1.108	1.785	468	495	963	1.145	1.602	2.748

(1) Zie opmerking op pagina 8 i.v.m. het onderzoek naar de effectieve aanwezigheid van Vlaamse studenten in het hoger beroepsonderwijs.

Tabel 25. Vlaamse studenten in het Nederlandse HBO, wonend in Nederland, naar instelling en studiegebied in 2000-2001 (1)

		OND	ECO	G&M	GEZ	T&C	TECH	Totaal
Hs Alkmaar	Alkmaar	-	209	-	-	-	-	209
Amsterdamse Hs vd Kunsten	Amsterdam	1	-	-	-	18	2	21
Hs van Amsterdam	Amsterdam	2	5	3	2	-	5	16
Rietveld Academie	Amsterdam	-	-	-	-	13	-	13
Hs v.d Kunsten Oost-Nederland	Arnhem	-	-	-	-	9	-	9
Hs voor HEAO	Arnhem	-	9	-	-	-	-	9
Hs Brabant	Breda	-	4	1	5	1	4	14
Nat. Hs Toerisme en Verkeer	Breda	-	3	2	-	-	-	5
Haagse Hs	Den Haag	-	8	1	-	-	8	18
Hotelschool Den Haag	Den Haag	-	8	-	-	-	-	8
Hs Beeldende Kunsten, Muziek	Den Haag	-	-	-	-	8	-	8
Hs IJsselland	Deventer	-	2	1	-	-	-	3
Hs Holland	Diemen	1	4	-	-	-	-	5
Hs De Horst	Driebergen	-	-	2	-	-	-	2
Chr. Hs Ede	Ede	1	-	2	1	1	-	5
Acad Ind Vormgeving	Eindhoven	-	-	-	-	8	-	8
Fontys Ped. Hs.	Eindhoven	1	-	-	-	-	-	1
Hs Enschede	Enschede	-	-	-	-	-	1	1
Hanzehogeschool	Groningen	-	6	-	1	1	1	8
Hs Haarlem	Haarlem	1	1	-	-	-	2	4
Hs Zuyd	Heerlen	1	5	4	15	-	1	25
Noordelijke Hs Leeuwarden	Leeuwarden	-	1	-	-	1	-	2
Hs Leiden	Leiden	-	-	2	2	-	1	5
Hs Maastricht	Maastricht	-	1	2	-	8	-	10
Hs Arnhem Nijmegen	Nijmegen	1	2	2	4	-	3	11
Hs Econ Studies	Rotterdam	-	3	-	-	-	-	3
Hs Muziek en Dans	Rotterdam	-	-	-	-	23	-	23
Hs Rotterdam e.o.	Rotterdam	3	1	4	1	-	5	13
Ichtus Hs	Rotterdam	1	2	1	-	-	-	4
Hs 's Hertogenbosch	's Hertogenbosch	-	1	1	-	1	-	3
Fontys Hs	Tilburg	18	-	4	-	25	-	46
Stichting Fontys	Tilburg	-	3	1	-	1	4	8
Hs Domstad	Utrecht	1	-	-	-	-	-	1
Hs v.d. Kunsten	Utrecht	-	-	-	-	4	2	6
Hs van Utrecht	Utrecht	6	558	11	10	-	1	586
Hs Zeeland	Vlissingen	-	5	-	-	-	2	7
Hs Diedenoord	Wageningen	-	1	-	-	-	-	1
Hs Helicon	Zeist	13	-	-	-	1	-	14
Chr Hs Const. Huygens	Zwolle	-	-	-	-	1	-	1
Chr Hs Windesheim	Zwolle	-	5	5	-	-	-	9
Totaal		50	844	47	41	123	41	1.145

(1) Zie opmerking op pagina 8 i.v.m. het onderzoek naar de effectieve aanwezigheid van Vlaamse studenten in het hoger beroeps onderwijs.

Tabel 26. Nederlandse studenten aan Vlaamse hogescholen, wonend in België, naar instelling en studiegebied in 2000-2001

	STUDIEGEBIED	ARCHITECTUUR	AUDIOVISIELE EN BEELDDE KUNST	GEZONDHEIDSZORG	HANDELSWETENSCHAPPEN EN BEDRIJFSKUNDE	INDUSTRIELE WETENSCHAPPEN EN TECHNISCHE WETENSCHAPPEN	MUZIEK EN DRAMATISCHE KUNST	ONDERWIJS	PRODUKTONTWIKKELING	SOCIAAL-AGOGISCH WERK	TOEGEPASTE TAALKUNDE	TOTAAL
naam instelling												
Arteveldehogeschool	-	-	7	4	1	-	4	-	2	-	-	18
Economische Hogeschool Sint-Aloysius	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	10
Erasmushogeschool Brussel	7	4	1	6	2	6	2	-	-	-	4	32
Groep T-Hogeschool Leuven	-	-	-	-	-	4	-	2	-	-	-	6
Hogere Zeevaartschool	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Hogeschool Antwerpen	7	23	3	5	6	5	9	2	1	7	-	68
Hogeschool Gent	3	4	5	6	5	3	-	-	3	-	-	29
Hogeschool Limburg	-	-	-	9	3	-	5	-	-	-	-	17
Hogeschool Sint-Lukas Brussel	1	10	-	-	1	-	-	-	-	-	-	12
Hogeschool voor Wetenschap & Kunst	3	2	-	5	3	2	1	-	-	-	2	18
Hogeschool West-Vlaanderen	-	-	1	1	3	-	1	-	1	-	-	7
IRIS Hogeschool Brussel	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Karel de Grote-Hogeschool-Katholieke Hogeschool Antwerpen	-	2	3	27	2	-	2	-	3	-	-	39
Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Katholieke Hogeschool Brussel	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Katholieke Hogeschool Kempen	-	-	5	11	1	-	4	-	2	-	-	23
Katholieke Hogeschool Leuven	-	-	6	8	2	-	2	-	6	-	-	24
Katholieke Hogeschool Limburg	-	1	3	1	6	-	7	-	2	-	-	20
Katholieke Hogeschool Mechelen	4	-	-	9	-	-	2	-	-	-	-	15
Katholieke Hogeschool Sint-Lieven	-	-	4	-	4	-	-	-	-	-	-	8
Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen	-	-	-	1	1	-	-	-	2	-	-	4
Lessius Hogeschool	-	-	4	9	-	-	-	-	3	4	-	20
Mercator, Hogeschool Provincie Oost-Vlaanderen	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-	2	7
Plantijn-Hogeschool van de provincie Antwerpen	-	-	1	17	-	-	-	-	2	-	-	20
Provinciale Hogeschool Limburg	1	4	7	13	-	-	1	-	-	-	-	26
Totaal	26	50	53	147	45	16	42	2	27	19	427	

Tabel 27. Vlaamse studenten aan Nederlandse universiteiten, wonend in Nederland, naar instelling en studiegebied in 2000-2001

	LEI	RUG	UU	EUR	TUD	TUE	UT	UM	UVA	VUA	KUN	KUB	Totaal
Economie	-	1	1	13	-	-	-	11	5	2	-	7	40
Gedrag & Maatschappij	39	2	10	2	-	-	1	16	21	10	8	4	113
Gezondheid	3	1	8	7	-	-	-	22	-	1	5	-	45
Natuur	4	1	8	-	-	-	-	-	6	1	3	-	22
Recht	7	-	2	2	-	-	-	10	4	2	5	4	35
Taal & Cultuur	49	8	13	3	-	-	-	9	18	6	7	5	117
Techniek	-	-	-	-	166	24	4	2	-	2	3	-	200
Totaal	101	12	42	26	166	24	5	71	53	24	30	19	572

Tabel 28. Nederlandse studenten aan Vlaamse universiteiten, wonend in Vlaanderen, naar instelling en studiegebied in 2000-2001

Studiegebied	UNIVERSITEITEN EN ANDERE INSTELLINGEN VAN ACADEMISCH ONDERWIJS EN ONDERZOEK									
	KUB	KUL	LUC	RUG	VUB	UA (1)	FPG(2)	ITG(3)	Vlerick (4)	Totaal
Archeologie en kunstwetenschappen	-	7	-	6	-	-	-	-	-	13
Diergeneeskunde	-	-	-	23	-	6	-	-	-	29
Economische en toeg.economische wetenschappen	-	19	9	7	11	21	-	-	-	67
Farmaceutische wetenschappen	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Gecombineerde studiegebieden	-	11	3	3	2	-	-	-	-	19
Geneeskunde	-	35	-	6	30	26	-	-	-	97
Geschiedenis	-	3	-	1	3	-	-	-	-	7
Godgeleerdheid, godsdienstwetenschappen en kerkelijk recht	-	3	-	-	-	-	2	-	-	5
Lichamelijke opvoeding, motorische revalidatie en kinesitherapie	-	3	-	1	2	-	-	-	-	6
Politieke en sociale wetenschappen	4	4	-	3	10	9	-	-	-	30
Psychologische en pedagogische wetenschappen	-	12	-	6	10	-	-	-	-	28
Rechten, notariaat en criminologische wetenschappen	2	12	-	2	5	10	-	-	-	31
Sociale gezondheidswetenschappen	-	2	-	2	-	-	-	-	-	4
Taal- en letterkunde	-	2	-	7	9	6	-	-	-	24
Tandheelkunde	-	2	-	1	2	-	-	-	-	5
Toegepaste biologische wetenschappen	-	3	-	1	1	1	-	-	-	6
Toegepaste wetenschappen	-	14	-	5	5	-	-	-	-	24
Wetenschappen	-	14	9	6	8	6	-	-	-	43
Wijsbegeerte en moraalwetenschappen	-	4	-	7	2	3	-	-	-	16
Totaal	6	150	21	88	100	88	2	-	-	455

(1) De confederale Universiteit Antwerpen werd opgericht bij decreet van 22 december 1995 en omvat het Universitair Centrum Antwerpen,

de Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius en de Universitaire Instelling Antwerpen

(2) Nederlandstalige afdeling van de Universitaire Protestantse Theologische Faculteit.

(3) Instituut voor Tropische Geneeskunde.

(4) Vlerick Leuven Gent - Management School

Tabel 29. Vlaamse studenten aan de Nederlandse hogescholen, naar opleiding in 2000-2001 (1)

	Wonend in						Totaal
	België			Nederland			
	deelt.	volt.	totaal	deelt.	volt.	totaal	
Accountancy	1	-	1	-	1	1	2
Antroposofische gezondheidszorg	-	-	-	-	2	2	2
AOT - techniek	-	-	-	-	1	1	1
Aquatische ecotechnologie	-	1	1	-	-	-	1
Autonome beeldende kunst (tweede fase)	-	-	-	-	4	4	4
Autotechniek	-	34	34	-	3	3	37
Bedrijfseconomie	111	425	535	1	5	6	541
Bedrijfskader	-	-	-	180	375	555	555
Bedrijfskundige informatica	30	1	31	1	1	2	33
Beeldende kunst en vormgeving	1	30	31	6	32	38	69
Beroepen op het terrein van architectuur	5	-	5	1	-	1	6
Beroepen op het terrein van de stedebouw	-	-	-	5	-	5	5
Bewegingstechnologie	-	1	1	-	-	-	1
Biologie en medisch laboratoriumonderzoek	-	7	7	-	2	2	9
Bouwkunde	-	8	8	-	3	3	10
Chemie	3	2	5	-	-	-	5
Chemische technologie	-	-	-	-	2	2	2
Civiele techniek	-	8	8	-	1	1	9
Commerciële economie	207	39	246	91	22	113	358
Communicatie	-	9	9	-	5	5	14
Communicatiesystemen	-	-	-	-	3	3	3
Creatieve therapie	1	20	21	-	14	14	35
Culturele en maatschappelijke vorming	1	1	2	3	4	7	8
Docent dans	-	9	9	-	15	15	25
Docent drama	12	-	12	3	1	4	16
Elektrotechniek	1	5	6	-	2	2	8
Ergotherapie	-	1	1	-	1	1	2
Expressie door woord en gebaar	-	7	7	-	2	2	8
Facilitaire dienstverlening	-	1	1	-	4	4	5
Food & Business	-	2	2	-	1	1	3
Fotografische vormgeving (tweede fase)	-	1	1	-	-	-	1
Fysiotherapeut	-	2	2	-	2	2	4
Godsdienst-pastoraal werk	-	-	-	-	1	1	1
Grafische vormgeving (tweede fase)	-	2	2	-	-	-	2
Hoger hotelonderwijs	-	6	6	-	8	8	14
Hoger toeristisch en recreatief onderwijs	-	8	8	-	2	2	9
Hogere Europese beroepenopleiding	-	-	-	-	3	3	3
Hogere informatica	2	4	6	2	3	5	10
Hogere kaderopleiding pedagogiek	-	-	-	1	-	1	1
Industrieel produkt ontwerpen	-	1	1	-	2	2	3
Informatica en informatiekunde	-	-	-	1	2	3	3
Informatiedienstverlening en - management	-	4	4	1	1	2	6
Interieurarchitectuur (tweede fase)	-	1	1	-	-	-	1
International Business & Management Studies	-	-	-	-	2	2	2
International Business and Languages	20	5	25	3	1	4	28
Journalistiek	-	-	-	1	8	8	8
Journalistiek en voorlichting	-	3	3	-	2	2	5
Kader in de gezondheidszorg	1	-	1	5	-	5	6
Kort h.b.o. - bedrijfskundige informatica	25	-	25	-	-	-	25
Kort h.b.o. - informatica	-	4	4	-	-	-	4
Kort h.b.o.- toeristisch en recreatief onderwijs	-	4	4	-	1	1	5
Kunst en techniek	-	1	1	-	2	2	3
Leraar basisonderwijs	-	7	7	6	19	25	31
Leraar speciaal onderwijs algemeen	1	-	1	7	-	7	8
Leraar voortgezet onderwijs 2e graad biologie	-	-	-	-	1	1	1
Leraar voortgezet onderwijs 2e graad Duits	-	-	-	1	-	1	1
Leraar voortgezet onderwijs 2e graad Engels	-	-	-	1	1	2	2
Leraar voortgezet onderwijs 2e graad Frans	-	-	-	2	-	2	2
Leraar voortgezet onderwijs 2e graad geschiedenis	-	-	-	1	2	3	3
Leraar voortgezet onderwijs 2e graad Spaans	-	-	-	2	-	2	2
Leraar voortgezet onderwijs 2e graad tekenen	-	1	1	-	-	-	1
Leraar voortgezet onderwijs van 1e graad tekenen	-	-	-	-	1	1	1
Lichamelijke oefening 1e gr	-	-	-	-	2	2	2
Logopedie	-	2	2	-	3	3	5
Luchtvaarttechnologie	-	6	6	-	2	2	8
Maatschappelijk werk en dienstverlening	4	-	4	1	4	5	8
Management, economie en recht	66	142	208	125	10	135	342
Maritiem officier	-	8	8	-	4	4	12
Medische laboratoriumopleiding	-	-	-	-	-	-	-
Milieukunde	-	75	75	-	2	2	76
Mondhygiëne	-	-	-	-	1	1	1
Muziek	-	96	96	-	28	28	124
Muziekonderwijs A algemene muzikale vorming	-	6	6	-	2	2	8
Muziekonderwijs B schoolmuziek	-	2	2	-	1	1	3

Nederlands 1e gr	-	-	-	1	-	1	1
Optometrie	-	-	-	3	1	4	4
Oriëntaalse talen en communicatie	-	2	2	-	-	-	2
Pedagogiek	-	1	1	2	2	4	5
Pedagogiek 2e gr	-	-	-	1	-	1	1
Personeel en arbeid	1	-	1	2	3	5	6
Ruimtelijke ordening en planologie	-	-	-	-	1	1	1
Scheepsbouwkunde	-	2	2	-	1	1	3
Small business en Retail Management	-	-	-	-	1	1	1
Sociaal pedagogische hulpverlening	-	11	11	5	5	9	21
Sociaal-juridische dienstverlening	-	-	-	-	2	2	2
Technische bedrijfskunde	1	8	8	1	1	2	10
Technische commerciële confectiekunde	-	-	-	-	1	1	1
Technische commerciële textielkunde	-	1	1	-	-	-	1
Theater	-	9	9	-	26	26	36
Theorie der muziek	-	1	1	-	-	-	1
Tolk-vertaler	-	3	3	-	-	-	3
Tweedegraads Lerarenopleiding Verpleegkunde	-	-	-	1	-	1	1
Uitvoerend musicus	-	1	1	1	1	2	2
Verpleegkundige	1	32	33	1	3	4	36
Verpleegkundige in de maatschappelijke gezondheidszorg	1	-	1	3	-	3	4
Voortgezette Kunstopleiding Muziek	-	16	16	-	3	3	19
Vrijetijdskunde	-	2	2	-	2	2	4
Werktuigbouwkunde	1	23	24	1	2	3	26
Totaal	495	1.108	1.602	467	678	1.145	2.748

(1) Zie opmerking op pagina 8 i.v.m. het onderzoek naar de effectieve aanwezigheid van Vlaamse studenten in het hoger beroepsonderwijs.

Tabel 30. Vlaamse studenten aan de Nederlandse universiteiten, naar opleiding in 2000-2001

	Wonend in					Totaal	
	België			Nederland			
	deelt.	volt.	totaal	deelt.	volt.		totaal
Aardwetenschappen	-	-	-	-	1	1	1
Actuariële wetenschappen	-	-	-	-	1	1	1
Algemene cultuurwetenschappen	-	19	19	-	5	5	24
Algemene gezondheidswetenschappen	-	9	9	1	4	5	14
Algemene literatuurwetenschap	-	-	-	-	1	1	1
Algemene opleiding godgeleerdheid	-	-	-	1	1	2	2
Algemene taalwetenschap	-	-	-	-	4	4	4
Arabische, Nieuwperzische en Turkse talen en culturen	-	3	3	-	3	3	6
Archeologie	-	-	-	-	2	2	2
Archeologie en Prehistorie	-	1	1	-	1	1	2
Bedrijfskunde	-	18	18	-	9	9	27
Bedrijfswetenschappen	-	8	8	-	1	1	8
Beleids- en organisatie wetenschappen	-	-	-	-	1	1	1
Bestuurskunde	-	-	-	-	2	2	2
Bewegingswetenschappen	-	1	1	-	-	-	1
Bio-farmaceutische wetenschappen	-	-	-	-	1	1	1
Biologie	-	1	1	-	6	6	7
Biomedische wetenschappen	-	1	1	-	1	1	2
Bouwkunde	-	8	8	-	15	15	24
Chinese taal en cultuur	-	-	-	-	2	2	2
Civiele techniek	-	6	6	-	1	1	7
Communicatie- en informatiewetenschappen	-	-	-	-	1	1	1
Communicatiewetenschap	-	-	-	-	2	2	2
Culturele antropologie en niet-westerse sociologie	-	11	11	-	33	33	44
Cultuur- en wetenschapsstudies	-	49	49	-	8	8	57
Diergeneeskunde	-	-	-	-	5	5	5
Domeingerichte economie	-	-	-	-	1	1	1
Econometrie	-	-	-	-	1	1	1
Econometrie en operationele research	-	-	-	-	2	2	2
Economie	-	20	20	2	19	21	41
Egyptische taal en cultuur	-	1	1	-	1	1	2
Elektrotechniek	1	2	3	2	5	7	9
Engelse taal en cultuur	-	-	-	1	3	4	4
European law school	-	19	19	-	1	1	20
Film- en televisiewetenschap	-	-	-	-	3	3	3
Fiscaal recht	-	1	1	-	1	1	2
Fiscaal-juridische opleiding	-	2	2	-	-	-	2
Franse taal en cultuur	-	-	-	3	3	6	6
Fysische geografie	-	-	-	-	1	1	1
Geneeskunde	-	13	13	-	22	22	35
Geologie	-	-	-	-	1	1	1
Geschiedenis	-	2	2	2	10	12	14
Geschiedenis en staatsinrichting	-	-	-	-	1	1	1
Gezondheidswetenschappen	31	42	73	7	7	13	86
Godgeleerdheid	-	-	-	-	3	3	3
Griekse en Latijnse taal en cultuur	-	-	-	-	1	1	1
Industrieel Ontwerpen	-	3	3	-	3	3	6
Informatica	-	-	-	-	4	4	4
Informatica en Economie	-	-	-	-	1	1	1
Informatiekunde	-	1	1	-	1	1	2
Installatietechniek	-	-	-	-	1	1	1
Internationaal en Europees recht	-	10	10	-	5	5	15
Internationaal-juridische opleiding	1	-	1	-	-	-	1
Italiaanse taal- en letterkunde	-	-	-	-	1	1	1
Japanse taal en cultuur	-	-	-	-	1	1	1
Juridisch politiek-wetenschappelijke opleiding	-	-	-	-	1	1	1
Keltische talen en cultuur	-	1	1	-	-	-	1
Kennistechnologie	-	52	52	-	2	2	54
Koreaanse taal en cultuur	-	1	1	-	-	-	1
Kunstgeschiedenis	-	-	-	-	3	3	3
Kunstgeschiedenis en archeologie	-	2	2	1	2	3	5
Kunstmatige intelligentie	-	13	13	-	2	2	15
Letteren	-	-	-	-	1	1	1
Literatuurwetenschap	-	-	-	-	1	1	1
Luchtvaart- en ruimtevaarttechniek	-	8	8	-	130	130	139
Meteorologie en fysische oceanografie	-	1	1	-	1	1	2
Milieugezondheidskunde	-	1	1	-	-	-	1
Muziek	-	1	1	-	-	-	1
Natuur- en sterrenkunde	-	1	1	-	-	-	1
Natuurkunde	-	-	-	-	1	1	1
Nederlands recht	3	49	52	3	24	26	78
Nederlands, internationaal en Europees recht	-	-	-	-	1	1	1
Nederlandse taal en cultuur	-	1	1	-	8	8	9
Onderwijskunde	-	-	-	-	2	2	2
Pedagogische wetenschappen	-	3	3	-	8	8	11
Planologie	-	1	1	-	-	-	1

Politicologie	-	2	2	-	7	7	8
Psychologie	2	84	86	6	38	43	129
Psychologie vanuit biologisch en cognitivistisch perspectief	-	35	35	-	5	5	40
Ruslandkunde	-	1	1	-	-	-	1
Scandinavische talen en culturen	-	2	2	-	-	-	2
Scheikunde	-	1	1	-	1	1	2
Scheikundige Technologie	-	4	4	-	4	4	8
Semitische talen en culturen	-	-	-	-	1	1	1
Slavische talen en culturen	-	1	1	-	2	2	3
Sociaal-culturele wetenschappen	-	-	-	2	1	3	3
Sociaal-wetenschappelijke informatica	-	-	-	-	1	1	1
Sociale geografie	-	-	-	-	2	2	2
Sociale geografie en planologie	-	-	-	-	2	2	2
Sociale wetenschappen	-	-	-	-	1	1	1
Sociologie	-	-	-	1	3	4	4
Spaanse taal en cultuur	-	-	-	-	1	1	1
Spraak- en taalpathologie	-	1	1	-	-	-	1
Sterrenkunde	-	1	1	-	2	2	3
Taal- en cultuurstudies	-	1	1	-	4	4	5
Taalwetenschap	-	1	1	-	1	1	2
Talen en culturen van Indiaans Amerika	-	-	-	-	2	2	2
Talen en culturen van Latijns-Amerika	-	6	6	-	10	10	16
Talen en Culturen van Zuid- en Centraal Azië	-	-	-	-	1	1	1
Talen en Culturen van Zuidoost-Azië en Oceanië	-	1	1	-	2	2	3
Tandheelkunde	-	2	2	-	5	5	7
Techniek en maatschappij	1	-	1	-	1	1	2
Technische aardwetenschappen	-	1	1	-	1	1	2
Technische bedrijfskunde	-	-	-	1	2	3	3
Technische bestuurskunde	-	1	1	-	4	4	5
Technische informatica	-	-	-	-	2	2	2
Technische materiaalwetenschappen	-	6	6	-	-	-	6
Technische natuurkunde	-	13	13	1	9	10	24
Technische wiskunde	-	2	2	-	7	7	8
Theater-, film- en televisiewetenschap	-	1	1	-	6	6	7
Toegepaste communicatiewetenschap	-	-	-	-	1	1	1
Werktuigbouwkunde	-	-	-	-	6	6	6
Wijsbegeerte	1	-	1	4	8	11	12
Wijsbegeerte van een A5 wetenschapsgebied	-	-	-	1	-	1	1
Wiskunde en statistiek	-	-	-	-	1	1	1
Totaal	40	550	590	37	535	572	1.162

Tabel 31. Nederlandse studenten aan Vlaamse hogescholen, naar opleiding in 2000-2001

	Wonend in		Totaal
	Nederland	België	
Arbeidsorganisatie en gezondheid	-	1	1
Architectuur	8	7	15
Audiovisuele kunst	11	11	22
Audiovisuele techniek	1	3	4
Bedrijfsbeheer	5	54	59
Beeldende kunst	17	32	49
Beheer, toerisme en recreatie	1	5	6
Bouw	-	2	2
Chemie	3	4	7
Communicatiebeheer	3	27	30
Confectie	1	-	1
Conservatie/Restauratie	1	6	7
Creatieve therapie	-	2	2
Dans	1	2	3
Dramatische kunst	8	3	11
Elektriciteit	-	3	3
Elektromechanica	-	9	9
Elektronica	-	1	1
Ergotherapie	10	4	14
Fysische behandelingen	-	2	2
Grafische bedrijven	2	1	3
Handelsingenieur	-	1	1
Handelswetenschappen	3	21	24
Hotelbeheer	12	8	20
Hout	2	-	2
i.l.o. Kleuteronderwijs	-	8	8
i.l.o. Lager onderwijs	4	12	16
i.l.o. Secundair onderwijs-groep 1	3	12	15
Iloan. audiovisuele en beeldende kunst	-	1	1
Iloan. beeldende kunst	2	6	8
Iloan. muziek	-	2	2
Industrieel ingenieur	2	18	20
Informatiemanagement en support	-	1	1
Intensieve zorg en spoedgevallenzorg	-	1	1
Interieurarchitectuur	2	3	5
Interieurvormgeving	9	7	16
Internat. en intercultureel management	-	1	1
Journalistiek	-	1	1
Kinesitherapie	7	9	16
Laboratorium- en voedingstechnologie	1	4	5
Landbouw en biotechnologie	3	-	3
Landschaps- en tuinarchitectuur	23	9	32
Landschapsontwikkeling	1	-	1
Logopedie en audiologie	2	8	10
Mechanica	1	1	2
Meubelontwerp	1	-	1
Multimedia en communicatietechnologie	-	3	3
Muziek	7	11	18
Orthopedagogie	1	6	7
Pediatrie	-	1	1
Plastische kunsten (stgb. abk)	-	1	1
Productdesign	3	-	3
Productontwikkeling	-	2	2
Secretariaatsbeheer	4	7	11
Sociaal werk	1	21	22
Toegepaste informatica	6	22	28
Veiligheidskunde preventieadviseur niv.1	2	-	2
Verpleegkunde	2	13	15
Vertaalkunde	47	18	65
vlo Zorgverbreding en remediërend leren	-	1	1
Vroedkunde	80	8	88
Totaal	303	427	730

Tabel 32. Nederlandse studenten aan Vlaamse universiteiten, naar opleiding in 2000-2001

	Wonend in		Totaal
	Nederland	België	
Actuarial sciences	-	1	1
Adapted physical activity	1	-	1
Applied computer science	-	1	1
Applied statistics	2	-	2
Arabistiek en islamkunde	1	1	2
Arbeidsgeneeskunde	-	1	1
Archeologie	3	2	5
Architectuur	1	2	3
Bedrijfskunde	-	4	4
Biochemie	1	-	1
Biologie	2	8	10
Biomedische wetenschappen	13	8	21
Biotechnologie	-	2	2
Business administration	1	3	4
Communicatiewetenschappen	3	10	13
Criminologische wetenschappen	7	3	10
Culturen en ontwikkeling (NL/E)	-	1	1
Cultuurmanagement	-	1	1
Diergeneeskunde	305	29	334
Econ. en toegep. econ. wetenschappen	-	2	2
Economische wetenschappen	3	5	8
Elektrotechniek	1	-	1
European criminology	1	-	1
European criminology and crim. systems	1	-	1
Europees recht	-	1	1
Farmaceutische wetenschappen	3	1	4
Financial economics	1	-	1
Fiscaal recht	-	1	1
Geneeskunde (arts)	450	63	513
Geografie	2	-	2
Geologie	-	2	2
Germaanse talen	9	17	26
Geschiedenis	5	7	12
Geschiedenis/Taal- en Letterkunde	3	-	3
Godgeleerheid	1	-	1
Godsdienstwetenschappen	-	2	2
Handelsingenieur	6	20	26
Handelsingenieur in de beleidsinformatica	2	6	8
Huisarts	17	29	46
Informatica	58	15	73
Informatica-technologie	1	1	2
Informatie- en bibliotheekwetenschappen	-	1	1
Intellectuele rechten	-	2	2
Internationaal en europees recht	-	2	2
Internationale politiek	1	-	1
Japanologie	-	1	1
Kerkelijk recht	2	1	3
Kunswetenschappen	-	4	4
Kunswetenschappen en archeologie	1	6	7
Kwantitatieve analyse sociale wetenschappen	-	2	2
Landbouwkunde	-	1	1
Latijn en Grieks	-	1	1
Lichamelijke opvoeding	3	2	5
Literatuurwetenschap	1	-	1
Logopedie en audiologie	-	1	1
Malting and brewing sciences	1	-	1
Management	-	1	1
Manuele therapie	18	2	20
Maritieme wetenschappen	1	-	1
Materiaalkunde	-	1	1
Media en communicatie	1	-	1
Medical and pharmaceutical research	-	1	1
Medische-sociale wetenschappen	1	1	2
Mijnbouwkunde	-	1	1
Milieudeskundige	1	-	1

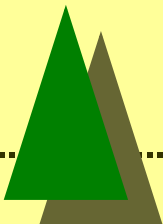
Molecular biology an biotechnology	2	-	2
Moraalwetenschappen	-	1	1
Motorische revalidatie en kinesitherapie	2	3	5
Musicologie	2	1	3
Natuurkunde	-	5	5
Ondernemingsrecht	-	1	1
Oost-Europese talen en culturen	1	2	3
Pedagogische wetenschappen	1	3	4
Physiotherapy	2	-	2
Politieke en sociale wetenschappen	9	10	19
Politieke wetenschappen	-	3	3
Polymer and composites engineering	2	-	2
Psychologie	9	14	23
Psychologie en pedagogische wetenschappen	-	4	4
Psychomotorische therapie	1	-	1
Psychotherapie	2	2	4
Rechten	6	21	27
Revalidatiewetenschappen en kinesitherapie	3	1	4
Romaanse talen	3	5	8
Scheikunde	2	5	7
Sinologie	-	4	4
Social security	2	-	2
Sociale en culturele agogiek	-	1	1
Sociale en culturele antropologie	-	4	4
Sociologie	-	3	3
Sportgeneeskunde	-	1	1
Stedebouw en ruimtelijke ordening	-	1	1
Tandheelkunde	39	5	44
Theaterwetenschap	-	1	1
Toegepaste biologische wetenschappen	-	4	4
Toegepaste economische wetenschappen	5	24	29
Toegepaste ethiek	-	1	1
Toegepaste informatica	1	2	3
Toegepaste wetenschappen	7	15	22
Vergelijkende cultuurwetenschap	-	1	1
Voeding en Gezondheid	-	1	1
Vrouwenstudies	-	1	1
Wetenschappen	-	5	5
Wijsbegeerte	14	14	28
Wiskunde	1	2	3
Ziekenhuisbeleid en -management	-	2	2
Niet in te delen (1)	18	2	20
Totaal	1.069	455	1.524

(1) Voor het ITG, FPG en Vlerick Management School kan geen indeling naar opleiding gegeven worden.

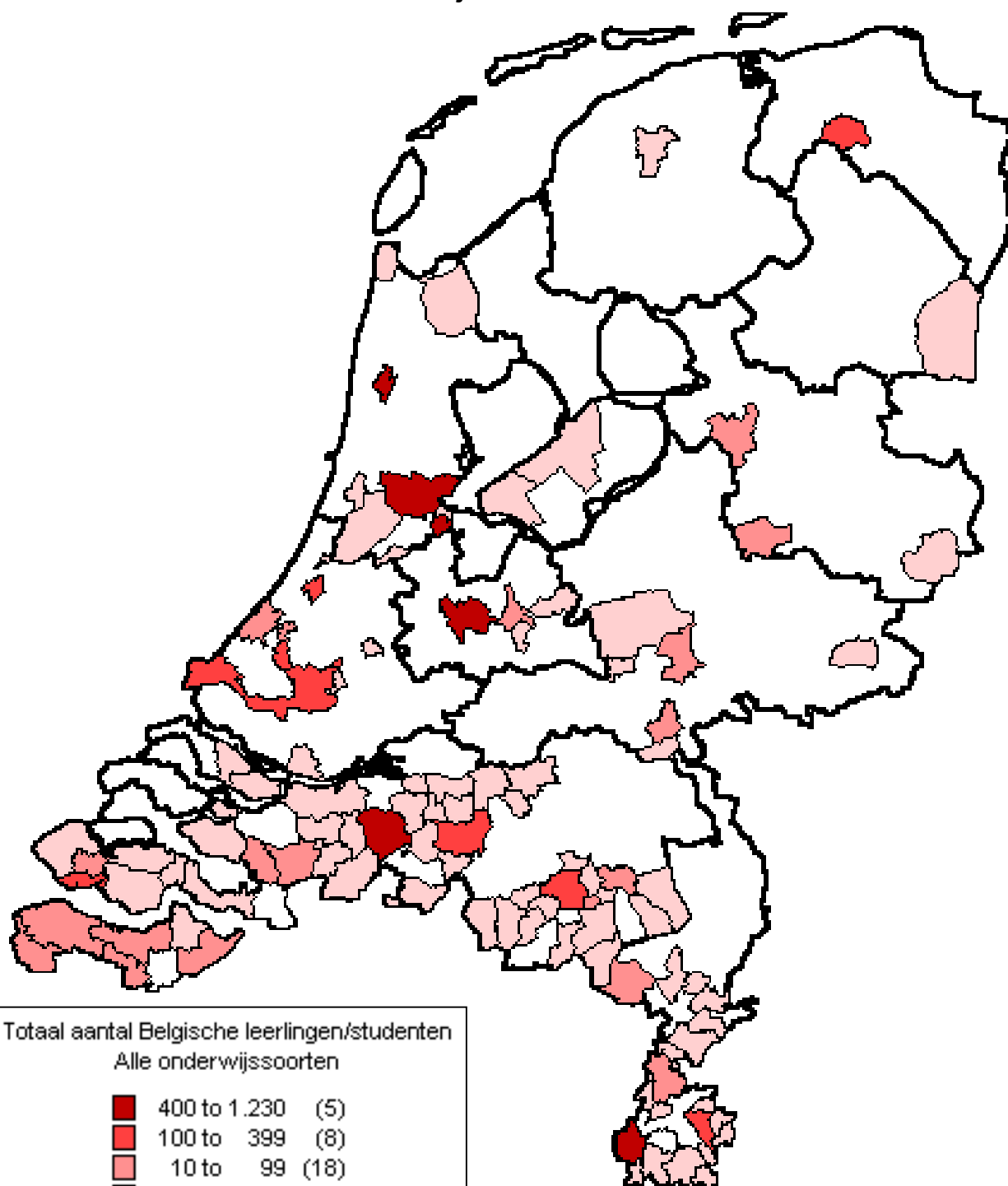

M. Bijlage 2

De geografische spreiding van
de wederzijdse
onderwijsparticipatie
Schooljaar 2000-2001

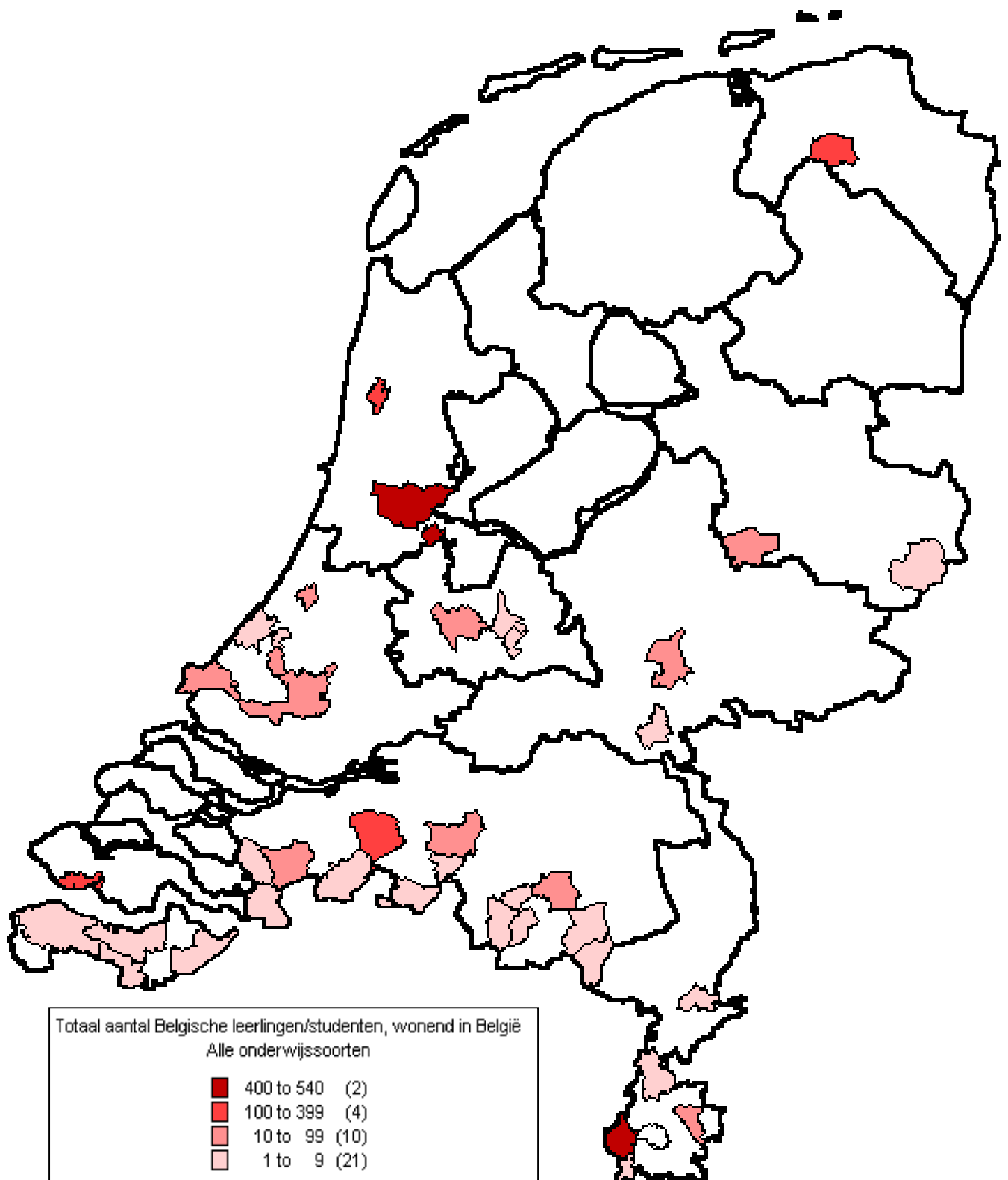
**Totale onderwijsparticipatie Vlaamse leerlingen/studenten in het Nederlands onderwijs -
schooljaar 2000-2001**

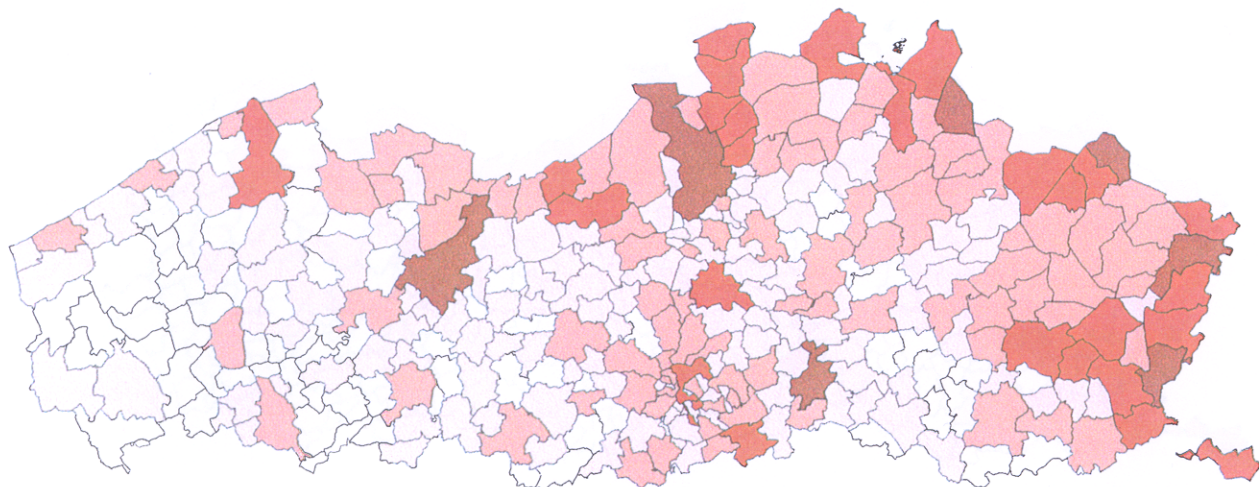
Totaal aantal Belgische leerlingen/studenten
Alle onderwijssoorten

Dark Red	400 to 1.230	(5)
Red	100 to 399	(8)
Light Red	10 to 99	(18)
Pink	1 to 9	(74)

Grensverkeer van Vlaanderen naar Nederland - schooljaar 2000-2001

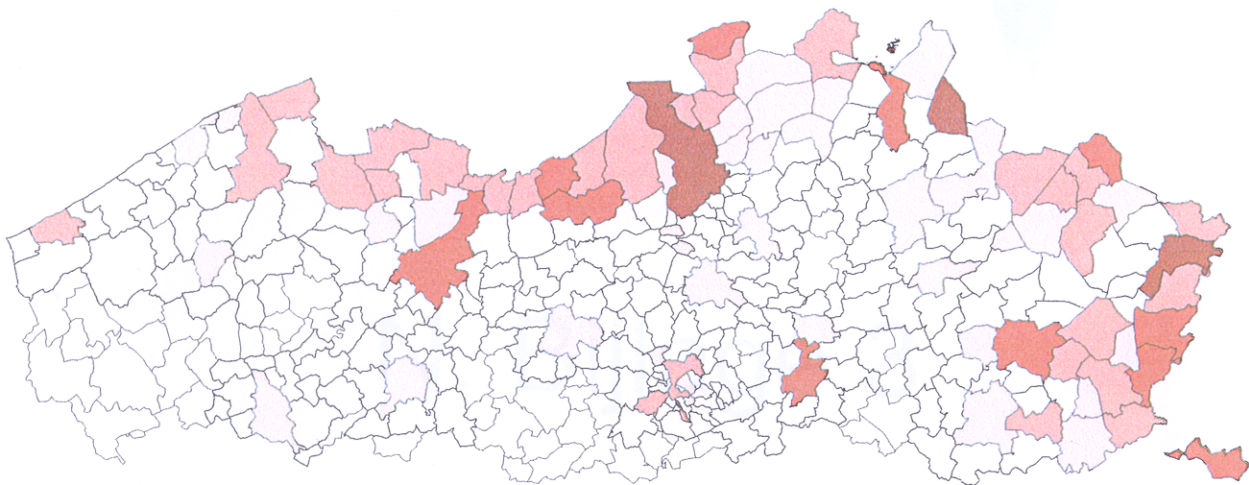
Totale onderwijsparticipatie Nederlandse leerlingen in het Vlaams onderwijs - schooljaar 2000-2001

Aantal leerlingen per gemeente

400 to 1.550	(7)
100 to 400	(28)
10 to 100	(88)
1 to 10	(128)

Grensverkeer van Nederland naar Vlaanderen - schooljaar 2000-2001

Aantal leerlingen per gemeente

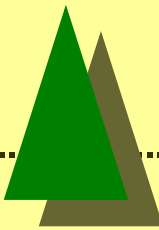
■	400 to 1.270	(3)
■	100 to 400	(12)
■	10 to 100	(29)
□	1 to 10	(36)

N. Bijlage 3

Overzichtstabellen schooljaar
1998-1999

Exclusief de gegevens van het
onderwijs voor sociale promotie

Tabel 33. Globaal overzicht van de participatie van leerlingen/studenten van Nederlandse nationaliteit, opgesplitst naar woonplaats in het schooljaar 1998-1999

ONDERWIJSNIVEAU	SUBNIVEAU	NEDERLANDERS WONEND IN			TOTAAL		
		NEDERLAND	BELGIE	ANDER	Absoluut	Procentueel	
Basisonderwijs	Gewoon	Kleuteronderwijs	537	1.673	2	2.212	15,0%
		Lager Onderwijs	467	2.705	3	3.175	21,5%
	Totaal Gewoon basisonderwijs		1.004	4.378	5	5.387	36,5%
	Buitengewoon	Kleuteronderwijs	3	5	-	8	0,1%
		Lager Onderwijs	38	108	1	147	1,0%
Totaal Buitengewoon basisonderwijs		41	113	1	155	1,0%	
Totaal Basisonderwijs		1.045	4.491	6	5.542	37,5%	
Secundair onderwijs	Totaal Voltijds Secundair Onderwijs		1.850	2.151	5	4.006	27,1%
	Deeltijds	Beroeps Secundair Onderwijs	23	17	-	40	0,3%
		Experimenteel sec. Ond. met beperkt leerplan	2	2	-	4	0,0%
	Totaal Deeltijds Secundair Onderwijs		25	19	-	44	0,3%
	Totaal Gewoon Secundair Onderwijs		1.875	2.170	5	4.050	27,4%
Totaal Buitengewoon Secundair Onderwijs		151	62	-	213	1,4%	
Totaal Secundair Onderwijs		2.026	2.232	5	4.263	28,8%	
Hogescholenonderwijs		Basisopleiding van 1 cyclus	182	216	1	399	2,7%
		Basisopleiding van 2 cycli	183	160	2	345	2,3%
		Voortgezette opleiding	3	7	-	10	0,1%
		Initiële lerarenopleiding	1	5	-	6	0,0%
Totaal Hogescholenonderwijs		369	388	3	760	5,1%	
Universitair onderwijs		Academische opleiding 1ste cyclus	674	169	1	844	5,7%
		Academische opleiding 2de cyclus	464	153	1	618	4,2%
		Academische graad van doctor	16	25	-	41	0,3%
		Aanvullende opleiding GAS	38	15	-	53	0,4%
		Specialisatie opleiding GGS	20	30	1	51	0,3%
		Doctoraatsopleiding	9	29	-	38	0,3%
		Academische initiële lerarenopleiding	1	4	-	5	0,0%
Totaal Universitair onderwijs		1.222	425	3	1.650	11,2%	
Permanente Vorming		Deeltijds Kunstonderwijs : Beeldende kunst	1.553	351	-	1.904	12,9%
		Deeltijds Kunstonderwijs : Muziek, woordkunst en dans	253	386	-	639	4,3%
	Totaal Deeltijds Kunstonderwijs		1.806	737	-	2.543	17,2%
Totaal Basiseducatie		2	17	-	19	0,1%	
Totaal Permanente Vorming		1.808	754	-	2.562	17,3%	
Algemeen totaal		6.470	8.290	17	14.777	100,0%	

Tabel 34. Overzicht van de wederzijdse onderwijsparticipatie in Vlaanderen en Nederland in het schooljaar 1998-1999

ONDERWIJSNIVEAU	VLAANDEREN					NEDERLAND (1)			
	NEDERLANDERS wonend in			Totaal		VLAMINGEN wonend in		Totaal	
	Nederland	België	Ander	Absoluut	Procent	Nederland	Vlaanderen	Absoluut	Procent
Totaal Gewoon Basisonderwijs	1.004	4.378	5	5.387	36,5%	570	43	613	16,6%
Totaal Buitengewoon Onderwijs	192	175	1	368	2,5%	66	32	98	2,7%
Totaal Voltijds Secundair Onderwijs	1.850	2.151	5	4.006					
Totaal Deeltijds Secundair Onderwijs	25	19	-	44					
Totaal Gewoon Secundair Onderwijs	1.875	2.170	5	4.050	27,4%	530	157	687	18,6%
Totaal Voltijds Hoger Beroepsonderwijs/Hogescholenonderwijs	369	388	3	760		331	723	1.054	
Totaal Deeltijds Hoger Beroepsonderwijs/Hogescholenonderwijs	-	-	-	-		62	223	285	
Totaal Hoger Onderwijs buiten de Universiteit	369	388	3	760	5,1%	393	946	1.339	36,2%
Totaal Universitair Onderwijs	1.222	425	3	1.650	11,2%	514	362	876	23,7%
Totaal Deeltijds Kunstonderwijs	1.806	737	-	2.543					
Totaal Basiseducatie	2	17	-	19					
Totaal Permanente Vorming	1.808	754	-	2.562	17,3%	66	17	83	2,2%
Algemeen totaal	6.470	8.290	17	14.777	100,0%	2.139	1.557	3.696	100,0%

(1) Zie opmerking op pagina 8 i.v.m. het onderzoek naar de effectieve aanwezigheid van Vlaamse studenten in het hoger beroepsonderwijs.

Tabel 35. Overzicht van de participatie van Nederlandse leerlingen/studenten aan het Vlaams onderwijssysteem, opgesplitst naar provincie voor het schooljaar 1998-1999 (1)

Provincie/Gewest	Aantal Nederlanders		Wonend in		
	Absoluut	%	Nederland	België	Ander (2)
Antwerpen	5.704	62,9%	2.500	3.201	3
Limburg	4.938	54,4%	2.227	2.705	6
Oost-Vlaanderen	1.588	17,5%	1.065	523	-
Vlaams-Brabant	1.410	15,5%	375	1.033	2
Brussels Hoofdst. Gewest	715	7,9%	116	598	1
West-Vlaanderen	418	4,6%	186	229	3
Andere (3)	4	0,0%	1	1	2
Totaal	9.073	100,0%	3.970	5.089	14

(1) De provincies zijn gesorteerd volgens de grootteorde van het aantal Nederlanders die les volgen in de desbetreffende provincies.

(2) Frankrijk en Duitsland.

(3) Provincie Henegouwen en BSD-scholen in Duitsland.

LIJST DER TABELLEN

- Tabel 1: Aantal Vlaamse onderwijsinstellingen per onderwijsniveau
- Tabel 2: Participatie van Vlaamse leerlingen/studenten aan het Nederlands onderwijssysteem, naar onderwijsniveau
- Tabel 3: Participatie van Vlaamse leerlingen/studenten aan het Nederlands onderwijssysteem, naar onderwijsniveau en onderwijssoort
- Tabel 4: Participatie van Nederlandse leerlingen/studenten aan het Vlaams onderwijssysteem, naar provincie
- Tabel 5: Participatie van Nederlandse leerlingen/studenten aan het Vlaams onderwijssysteem, naar onderwijsniveau
- Tabel 6: Participatie van Nederlandse leerlingen/studenten aan het Vlaams onderwijssysteem, naar onderwijsniveau
- Tabel 7: Totaal aantal Vlaamse studenten in het Nederlands HBO naar instelling en studiegebied
- Tabel 8: Aantal Vlaamse studenten in het Nederlands HBO, wonend in België, naar instelling en studiegebied
- Tabel 9: Totaal aantal Nederlandse studenten aan het Vlaamse hogescholenonderwijs, naar instelling en studiegebied
- Tabel 10: Aantal Nederlandse studenten aan het Vlaamse hogescholenonderwijs, wonend in Nederland, naar instelling en studiegebied
- Tabel 11: Aantal Vlaamse studenten in het Nederlandse Wetenschappelijk Onderzoek, naar instelling
- Tabel 12: Totaal aantal Vlaamse studenten in het Nederlandse Wetenschappelijk Onderzoek, naar instelling en studiegebied
- Tabel 13: Aantal Vlaamse studenten in het Nederlandse Wetenschappelijk Onderzoek, wonend in België, naar instelling en studiegebied
- Tabel 14: Totaal aantal Nederlandse studenten aan de Vlaamse universiteiten, naar studiegebied en instelling
- Tabel 15: Evolutie van het aantal Nederlandse studenten die geslaagd zijn voor het toelatingsexamen arts en tandarts
- Tabel 16: Evolutie van het aantal ingeschreven studenten in de eerste kandidatuur arts en tandarts
- Tabel 17: Evolutie van het totaal aantal Nederlandse studenten in het studiegebied geneeskunde
- Tabel 18: Aantal Nederlandse studenten aan de Vlaamse universiteiten, wonend in Nederland, naar studiegebied en instelling
- Tabel 19: Evolutie van het aantal cursisten in het onderwijs voor sociale promotie schooljaar 2000-2001
- Tabel 20: Vlaamse studenten aan de Open Universiteit
- Tabel 21: Wederzijdse onderwijsparticipatie in Vlaanderen en Nederland naar onderwijsniveau
- Tabel 22: Evolutie van de wederzijdse onderwijsparticipatie in Vlaanderen en Nederland
- Tabel 23: Ontwikkeling van de grensoverschrijdende onderwijsdeelname tussen Vlaanderen en Nederland van 1995-1996 tot en met 2000-2001
- Tabel 24: Aantal Vlaamse studenten in het Nederlandse HBO naar instelling
- Tabel 25: Vlaamse studenten in het Nederlandse HBO, wonend in Nederland, naar instelling en studiegebied

- Tabel 26: Nederlandse studenten aan Vlaamse hogescholen, wonend in België, naar instelling en studiegebied
- Tabel 27: Vlaamse studenten aan Nederlandse universiteiten, wonend in Nederland, naar instelling en studiegebied
- Tabel 28: Nederlandse studenten aan Vlaamse universiteiten, wonend in Vlaanderen, naar instelling en studiegebied
- Tabel 29: Vlaamse studenten aan de Nederlandse hogescholen, naar opleiding
- Tabel 30: Vlaamse studenten aan de Nederlandse universiteiten, naar opleiding
- Tabel 31: Nederlandse studenten aan Vlaamse hogescholen, naar opleiding
- Tabel 32: Nederlandse studenten aan Vlaamse universiteiten, naar opleiding
- Tabel 33: Globaal overzicht van de participatie van leerlingen/studenten van Nederlandse nationaliteit, opgesplitst naar woonplaats (1998-1999)
- Tabel 34: Overzicht van de wederzijdse onderwijsparticipatie in Vlaanderen en Nederland (1998-1999)
- Tabel 35: Globaal overzicht van de participatie van Nederlandse leerlingen/studenten aan het Vlaamse onderwijssysteem, opgesplitst naar provincie (1998-1999)
-
- Grafiek 1: Wederzijdse onderwijsparticipatie Nederland-Vlaanderen - 2000-2001
- Grafiek 2a: Evolutie onderwijsdeelname van Nederlanders aan het Vlaams onderwijs
- Grafiek 2b: Evolutie onderwijsdeelname van Vlamingen aan het Nederlands onderwijs
- Grafiek 3a: Evolutie onderwijsdeelname van Nederlanders die in Nederland wonen aan het Vlaams onderwijs
- Grafiek 3b: Evolutie onderwijsdeelname van Vlamingen die in Vlaanderen wonen aan het Nederlands onderwijs

Colofon

Deze brochure werd samengesteld door:

*Afdeling Begroting en Gegevensbeheer
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL
Tel. (+32) (02) 553 95 46 – Fax (+32) (02) 553 95 45
e-mail: begrotingengegevensbeheer@ond.vlaanderen.be*

*Frans Dijkstra
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
Directie Wetenschappelijk Onderwijs
Postbus 25.000
2700 LZ ZOETERMEER
Tel. (+31) (079) 323 3873 – Fax (+31) (079) 323 3098
e-mail: f.y.dijkstra@minocw.nl*